

МИНИСТЕРСТВО НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО И ХРАНИТЕ

НАРЕДБА № 14 от 28 май 2015 г.

за прилагане на подмярка 6.1 „Стартова помощ за млади земеделски стопани“ от мярка 6 „Развитие на стопанства и предприятия“ от Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 – 2020 г.

Глава първа

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. С тази наредба се уреждат условията и редът за прилагане на подмярка 6.1 „Стартова помощ за млади земеделски стопани“ от мярка 6 „Развитие на стопанства и предприятия“ от Програмата за развитие на селските райони за периода 2014–2020 г. (ПРСР 2014–2020 г.), съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР).

Чл. 2. (1) Подпомагат се проекти, които допринасят за постигане на целите, към които е насочена подмярка 6.1 „Стартова помощ за млади земеделски стопани“. Целите на подмярката са:

1. улесняване и подпомагане процеса на създаването на жизнеспособни и устойчиви земеделски стопанства или поемането от млади хора на вече съществуващи стопанства;

2. насърчаване на заетостта.

(2) Финансовата помощ по наредбата се предоставя в съответствие с принципите на добро финансово управление, публичност и прозрачност.

Чл. 3. Финансовата помощ по наредбата се предоставя при спазване на условията на Регламент (ЕС) № 1305/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 17 декември 2013 г. относно подпомагане на развитието на селските райони от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР) и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1698/2005 на Съвета (ОВ, L 347/487 от 20 декември 2013 г.).

Глава втора

УСЛОВИЯ ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА ФИНАНСОВА ПОМОЩ

Раздел I

Обхват на дейностите

Чл. 4. (1) Финансовата помощ по тази наредба е безвъзмездна и се предоставя за създаване и развитие на стопанства на млади земеделски стопани.

(2) Не се предоставя финансова помощ за дейности, свързани с производството на тютюн.

(3) Не се предоставя финансова помощ за стопанства, в които продължават да отглеждат тютюн след края на стопанската година, в която е сключен договорът за предоставяне на финансовата помощ.

Раздел II

Изисквания към кандидатите

Чл. 5. (1) Допустими за подпомагане са кандидати, които са:

1. физически лица;

2. еднолични търговци (ЕТ) и еднолични дружества с ограничена отговорност (ЕООД), регистрирани по Търговския закон.

(2) Към датата на подаване на заявлението за подпомагане лицата по ал. 1 трябва да:

1. са регистрирани за първи път като земеделски стопани по реда на Наредба № 3 от 1999 г. за създаване и поддържане на регистър на земеделските стопани (обн., ДВ, бр. 10 от 1999 г.; изм., бр. 106 от 2000 г., бр. 99 от 2001 г.; изм., бр. 39 от 2002 г., бр. 1 от 2003 г., бр. 20 от 2005 г., бр. 3 от 2007 г.; Решение № 2312 от 2007 г. на ВАС – бр. 23 от 2007 г.; Решение № 5821 от 2007 г. на ВАС – бр. 48 от 2007 г.; изм., бр. 2 от 2008 г., бр. 3, 79 и 89 от 2011 г., бр. 23 от 2012 г., бр. 110 от 2013 г., бр. 22, 43 и 63 от 2014 г. и бр. 31 от 2015 г.);

2. са започнали да отглеждат животни в собствен/нает животновъден обект и/или да стопанисват земя с цел производството на земеделска и животинска продукция;

3. имат икономически размер на стопанството, измерен в стандартен производствен обем (СПО) в границите между левовата равностойност на 8000 евро и 16 000 евро включително;

4. са собственици, наематели и/или арендатори на цялата налична в земеделското стопанство земя;

5. са собственици и/или наематели на животновъдните сгради и помещения, използвани за животновъдната дейност, в случай че развият такава;

6. са микропредприятия или малки предприятия по смисъла на чл. 3, ал. 2 и 3 от Закона за малките и средните предприятия;

7. не са одобрени за подпомагане по реда на тази наредба, по подмярка 4.1 „Инвестиции в земеделски стопанства“ и/или подмярка 4.2 „Инвестиции в преработка/маркетинг на селскостопански продукти“ от мярка 4 „Инвестиции в материални активи“, и/или по мерките и подмерките, включени в Тематичната подпрограма за развитие на малки земеделски стопанства в Република България – 2014 – 2020 от ПРСР 2014 – 2020 г.;

8. не са сключвали договор за отпускане на финансовата помощ по мярка 112 „Създаване на стопанства на млади фермери“ от Програмата за развитие на селските райони за периода 2007 – 2013 г. (ПРСР 2007 – 2013 г.) и не са били одобрявани за получаване на помощ по мярка 141 „Подпомагане на полупазарни стопанства в процес на реструктуриране“ от ПРСР 2007 – 2013 г.;

9. нямат изискуеми и ликвидни задължения към Държавен фонд „Земеделие“;

10. нямат изискуеми публични задължения към държавата.

(3) Не са допустими за подпомагане кандидати, които не са активни земеделски стопани по смисъла на чл. 38б, ал. 2 и 3 от Закона за подпомагане на земеделските производители и които след изтичането на 18 месеца от настъпването за първи път на някое от събитията по ал. 2, т. 1 и 2 продължават да не са активни земеделски стопани.

(4) Условието по ал. 2, т. 1 и 2 се считат за изпълнени, когато заявлението за подпомагане е подадено не по-късно от 18 месеца, считано от датата, на която е настъпило първото от посочените в ал. 2, т. 1 и 2 събития.

(5) Не се считат за изпълнени условията по ал. 2, т. 1 и 2, когато някое от събитията е настъпило по-рано от 18 месеца от датата на подаване на заявлението за подпомагане по отношение на:

1. юридическо лице, чийто мажоритарен дял от капитала се притежава/се е притежавал от кандидат по ал. 1, и/или

2. едноличния собственик на капитала на кандидата ЕООД или физическото лице – собственик на кандидата едноличен търговец, и/или

3. едноличен търговец, чието предприятие се притежава/се е притежавало от кандидат по ал. 1, т. 1.

(6) Когато икономическият размер на стопанството по ал. 2, т. 3 се доказва с намерения за засаждане/засяване на земеделски култури през текущата спрямо кандидатстването стопанска година, в заявлението задължително се посочват сроковете, в които ще се извърши засаждането/засяването на земеделските култури. При изчисляване на икономическия размер на стопанството през текущата стопанска година не се допуска включване на животни с намерение за придобиване, включване на трайни насаждения с намерение за засаждане с вкоренен по картонажен метод материал, както и включване на ягоди с намерение за засаждане.

(7) Договорите за наем и/или аренда по ал. 2, т. 4 и 5, включени при определяне на изискуемия минимален икономически размер на стопанството от 8000 евро СПО, трябва да са:

1. влезли в сила към датата на подаване на заявлението за подпомагане;

2. с минимален срок на действие пет години, като към датата на подаване на заявлението за подпомагане може да са изтекли не повече от 18 месеца от срока.

(8) Цялата налична в земеделското стопанство земя по ал. 2, т. 4 трябва да се стопанисва от кандидата:

1. с регистрирано правно основание за ползване съгласно чл. 41 от Закона за подпомагане на земеделските производители през целия период, считано от датата на подаване на заявлението за подпомагане до изтичане на пет години от датата на сключване на договора за предоставяне на финансова помощ;

2. в съответствие с чл. 33б от Закона за подпомагане на земеделските производители;

3. в съответствие с режимите на защитените територии, въведени със Закона за защитените територии, и/или режимите на защитените зони, въведени със Закона за биологичното разнообразие, за площите от стопанството, които попадат в тях.

(9) Изискванията по ал. 2, т. 7 и 8 се прилагат и за съпруга/съпругата на кандидата физическо лице, на собственика на предприятието на кандидата ЕТ, както и на едноличния собственик на капитала на кандидата ЕООД.

(10) Лицата по ал. 1, т. 1 се подпомагат и при условие, че:

1. са на възраст от 18 навършени до 40 навършени години (включително) към датата на подаване на заявлението за подпомагане;

2. имат съответните професионални умения и компетентности.

(11) Лицата по ал. 1, т. 2 се подпомагат и при условие, че:

1. собственикът на капитала на ЕООД или собственикът на предприятието на ЕТ е на възраст от 18 навършени до 40 навършени години включително към датата на подаване на заявлението за подпомагане;

2. едноличният собственик на капитала/собственикът на предприятието има съответните професионални умения и компетентности;

3. едноличният собственик на капитала на ЕООД или собственикът на предприятието на ЕТ няма изискуеми и ликвидни задължения към Държавен фонд „Земеделие“ и изискуеми публични задължения към държавата;

4. едноличният собственик на капитала на ЕООД или собственикът на предприятието на ЕТ е физическо лице, което отговаря на изискванията по ал. 2, т. 7 и 8 и е единствен управител на кандидата;

5. не са в открито производство за обявяване в несъстоятелност или не са обявени в несъстоятелност;

6. не са в производство по заличаване;

7. не са в производство по ликвидация.

(12) Изискването по ал. 11, т. 6 се отнася за кандидати ЕТ, а по ал. 11, т. 7 за кандидати ЕООД.

(13) Когато кандидатът физическо лице, едноличният собственик на капитала на ЕООД или собственикът на предприятието на ЕТ не отговаря на изискванията за професионални умения и компетентности, заявлението за подпомагане може да бъде одобрено при условие, че тези изисквания ще бъдат изпълнени в срок до 36 месеца от сключването на договора за предоставяне на финансовата помощ, но не по-късно от избрания период за проверка изпълнението на бизнес плана.

(14) Икономическият размер на стопанството, измерен в СПО, се изчислява по таблица съгласно приложение № 1.

(15) Не се счита за изпълнено условието по ал. 2, т. 3, когато:

1. съпругът на кандидата физическо лице, на едноличния собственик на капитала на ЕООД или на собственика на предприятието на ЕТ има отделно земеделско стопанство, включително като собственик на ЕТ или ЕООД и/или като притежател на мажоритарен дял в юридическо лице, и общият икономически размер на двете земеделски стопанства надвишава 16 000 евро СПО;

2. кандидатът физическо лице или кандидатът ЕООД, или собственикът на капитала на кандидата ЕООД, или собственикът на предприятието на кандидата ЕТ притежава мажоритарен дял в юридическо лице, което има отделно земеделско стопанство, както и когато кандидатът е ЕООД и едноличният собственик на капитала има отделно земеделско стопанство като физическо лице или ЕТ, и общият икономически размер на тези земеделски стопанства заедно с икономическия размер на земеделското стопанство на кандидата надвишава 16 000 евро СПО.

(16) При изчисляване на общия начален икономически размер на стопанството по ал. 2, т. 3 се взема предвид цялата налична в земеделското стопанство земя.

Чл. 6. (1) Не се предоставя финансова помощ в случай, че кандидатът/ползвателят на помощта – физическо лице, собственикът на капитала на кандидата/ползвателя ЕООД или собственикът на предприятието на кандидата/ползвателя ЕТ, попада в някоя от категориите, определени в чл. 106, параграф 1, чл. 107, параграф 1 и чл. 109, параграф 2, буква „а“ от Регламент (ЕС, Евратом) № 966/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2012 г. относно финансовите правила, приложими за общия бюджет на Съюза и за отмяна на Регламент (ЕО, Евратом) № 1605/2002 на Съвета (ОВ, L 298/1 от 26 октомври 2012 г.) (Регламент (ЕС, Евратом) № 966/2012).

(2) Не се предоставя финансова помощ на кандидати/ползватели:

1. при които кандидатът/ползвателят на помощта – физическо лице, собственикът на капитала на кандидата/ползвателя ЕООД или собственикът на предприятието на кандидата/ползвателя ЕТ, е свързано лице по смисъла на § 1, т. 1 от допълнителните разпоредби на Закона за предотвратяване и установяване на конфликт на интереси с лице, заемащо публична длъжност в Управляващия орган на ПРСР 2014 – 2020 или в Разплащателна агенция (РА), което е участвало при одобряването на заявлението за подпомагане;

2. които попадат в случаите по чл. 21 или 22 от Закона за предотвратяване и установяване на конфликт на интереси.

(3) Изпълнението на изискванията по ал. 1 и 2 се доказва от задължените лица със:

1. декларация по приложение № 2, попълнена към датата на кандидатстването;

2. официални документи, издадени от съответните компетентни органи, за обстоятелствата, за които такива документи се издават, и с декларация за всички останали обстоятелства, включително и за обстоятелствата по чл. 23 от Закона за търговския регистър.

(4) Не се предоставя финансова помощ на кандидати/ползватели на помощ, които са включени в Централната база данни на отстраняванията по чл. 108 от Регламент (ЕС, Евратом) № 966/2012. Същото изискване се отнася и за едноличния собственик на капитала на кандидат ЕООД и собственика на предприятието на кандидата ЕТ.

Чл. 7. (1) Не се предоставя финансова помощ:

1. на кандидати, чието стопанство е съобществено с друго лице, с изключение на случаите на съпругеска имуществена общност;

2. на кандидати /ползватели на помощта, които не са независими предприятия по смисъла на чл. 4, ал. 2 от Закона за малките и средните предприятия и за които се установи, че са учредени или преобразувани с цел получаване на предимство в противоречие с целите на подмярката по ПРСР 2014 – 2020 г., включително с цел получаване на финансова помощ в размер, надвишаващ посочените в тази наредба максимални размери.

(2) Не се дава предимство, а даденото предимство се отнема в случаите, когато бъде установено, че кандидат за подпомагане е създал изкуствено условията, необходими за получаване на това предимство, в противоречие с целите на европейското право и действащото законодателство в областта на селското стопанство.

Раздел III

Финансови условия

Чл. 8. Финансова помощ се предоставя в рамките на наличните средства по ПРСР 2014 – 2020 г.

Чл. 9. (1) Общият размер на финансовата помощ за един кандидат е не повече от левовата равностойност на 25 000 евро.

(2) Финансовата помощ се предоставя за максимален срок пет години при условие, че представеният към заявлението за подпомагане бизнес план е изпълнен точно.

Чл. 10. Изплащането на помощта се извършва на два етапа:

1. първо плащане в размер на левовата равностойност на 12 500 евро – след сключване на договора за предоставяне на финансова помощ;

2. второ плащане в размер на левовата равностойност до 12 500 евро – когато след извършена проверка РА установи точното изпълнение на бизнес плана.

Чл. 11. Срокът за изпълнение на бизнес плана се определя в договора за предоставяне на финансовата помощ в съответствие със заложената в бизнес плана крайна дата на периода за проверка.

Раздел IV

Изисквания към проектите

Чл. 12. Дейностите по проектите трябва да се осъществяват на територията на Република България.

Чл. 13. (1) Проектите се оценяват при спазване на критерии за подбор. Критериите за подбор са:

1. проекти, подадени от кандидати, които имат завършено средно или висше образование в областта на селското стопанство, ветеринарната медицина и/или икономическо образование със земеделска насоченост;

2. проекти за дейности, които се изпълняват в сектор „Животновъдство“ и/или в сектор „Плодове и зеленчуци“;

3. проекти, подадени от кандидати, чиито стопанства са в процес на преход към биологично производство или са преминали към биологично производство на земеделски продукти и храни по смисъла на Регламент (ЕО) № 834/2007 на Съвета от 28 юни 2007 г. относно биологичното производство и етикетването на биологични продукти и за отмяна на Регламент (ЕИО) 2092/91 (ОВ L 189/1 от 20 юли 2007 г.) (Регламент (ЕО) № 834/2007);

4. проекти, при изпълнението на които се създават заетост и нови работни места.

(2) Условието по ал. 1, т. 1 се счита за изпълнено и когато проектите са подадени от кандидати ЕООД/ЕТ, чиито собственици на капитала/предприятието към датата на подаване на заявлението за подпомагане имат завършено средно или висше образование в областта на селското стопанство, ветеринарната медицина и/или икономическо образование със земеделска насоченост.

(3) При оценяването по критерия за подбор по ал. 1, т. 2 се спазват следните условия:

1. при изчисляване на СПО на отглежданите към датата на кандидатстване животни не се включва частта от СПО, формирана от отглежданите червени калифорнийски червеи, която надхвърля 25 на сто от началния икономически размер на стопанството;

2. при изчисляване на СПО на планираните за увеличение животни не се включва частта от СПО, формирана от планираните за увеличение червени калифорнийски червеи, която надхвърля 25 на сто от общия икономически размер на стопанството, с който се планира да се увеличи СПО към крайната дата на периода на проверка изпълнението на бизнес плана спрямо началния икономически размер на стопанството;

3. за увеличение на СПО на стопанството, изцяло свързано с отглеждане на животни и/или култури от сектор „Плодове и зеленчуци“, се счита такова увеличение на икономическия размер на стопанството, при

което нарастването се формира изцяло от животни и/или култури от сектор „Плодове и зеленчуци“ и увеличението на СПО, формирано от червените калифорнийски червеи, е не повече от 25 на сто от общия икономически размер на стопанството, с който се планира да се увеличи СПО към крайната дата на периода на проверка изпълнението на бизнес плана спрямо началния икономически размер на стопанството.

(4) Условието по ал. 1, т. 3 се счита за изпълнено, когато част или всички площи/животни в стопанството на кандидата са в процес на преход към биологично производство или са сертифицирани за биологично производство на земеделски продукти и храни по смисъла на Регламент (ЕО) № 834/2007.

(5) Условието по ал. 1, т. 4 се счита за изпълнено, когато кандидатът е отбелязал в бизнес плана средния списъчен брой на наетия от него персонал за периода от създаване на стопанството до месеца, предхождащ датата на кандидатстване, и при изпълнение на дейностите по проекта планира увеличение на средния списъчен брой на персонала, изчислено съгласно Методиката за изчисляване на средния списъчен брой на персонала, утвърдена от Националния статистически институт (НСИ) със Заповед № РД-07-21 от 31.01.2007 г. на председателя на НСИ, като в увеличението не се включва заетостта на кандидата/ползвателя физическо лице, на собственика на предприятието на кандидата/ползвателя ЕТ или на едноличния собственик на капитала на кандидата/ползвателя ЕООД.

(6) Тежестта на критериите за подбор и методиката за нейното изчисление са определени в приложение № 3 и се преценява към датата на подаване на заявлението за подпомагане съобразно приложените към него документи и заявени данни.

(7) Когато проектът е бил оценен по критериите за подбор, посочени в ал. 1, т. 2 и/или 3, кандидатът е длъжен да поддържа съответствие с всеки един от критериите, на които е отговорял проектът му, през целия период, считано от датата на подаване на заявлението за подпомагане до изтичане на пет години от датата на сключване на договора за предоставяне на финансова помощ.

(8) Когато проектът е бил оценен по критерия за подбор, посочен в ал. 1, т. 4, кандидатът е длъжен да запази съществуващия и деклариран към датата на подаване на заявлението за подпомагане среден списъчен брой на персонала през целия период, считано от датата на подаване на заявлението за подпомагане до изтичане на пет години от датата на сключване на договора за предоставяне на финансова помощ. В тези случаи кандидатът се задължава да поддържа и увеличения среден списъчен брой на персонала за периода от месеца, предхождащ датата на подаване на заявка за второ плащане, до изтичане на пет години от датата на сключване на договора за предоставяне на финансова помощ.

Чл. 14. (1) Кандидатите представят бизнес план по образец съгласно приложение № 4 за развитие на стопанството за максимален период от пет години.

(2) Изпълнението на бизнес плана по ал. 1 трябва да започне до девет месеца, считано от датата на сключване на договора за предоставяне на финансова помощ.

(3) Когато кандидатът отговаря на изискванията по чл. 5, ал. 10, т. 2 или ал. 11, т. 2, не се изисква информация в бизнес плана и поемане на задължение за придобиване на необходимите професионални умения и компетентности, с изключение на базовото обучение по основните проблеми по опазване компонентите на околната среда в земеделието.

(4) Когато кандидатът е заявил, че проектът му отговаря на критерия за подбор по чл. 13, ал. 1, т. 4, в бизнес плана трябва да се посочи задължително средният списъчен брой на персонала, нает в стопанството за периода от датата на създаването му до месеца, предхождащ датата на кандидатстване, както и планираното нарастване на средния списъчен брой на персонала, нает във връзка с изпълнението на проекта.

Чл. 15. (1) Бизнес планът трябва да доказва:

1. жизнеспособността на земеделското стопанство за периода по чл. 14, ал. 1;

2. увеличаване на икономическия размер на стопанството спрямо първоначалния размер с най-малко левовата равностойност на 4000 евро, измерен в СПО, най-късно до изтичане на посочената в бизнес плана крайна дата на период за проверка на неговото изпълнение.

(2) Бизнес планът трябва да показва, че кандидатът ще поддържа размер на стопанството не по-малък от левовата равностойност на 8000 евро, измерен в СПО, за периода от датата на подаване на заявлението за подпомагане до осъществяване на планираното увеличение по ал. 1, т. 2.

(3) Бизнес планът трябва да съдържа изрично описание на периодите от съответната стопанска година, в която кандидатът планира да извърши засаждане/засяване на земеделските култури за целия период на изпълнението му, както и информация за минималния брой на растенията на единица площ за овощни видове, лозя, многогодишни етеричномаслени култури (в т.ч. маслодайна роза, лавандула и мента), маточници и разсадници за трайни насаждения и декоративни култури. Когато се налага промяна на

посочените срокове за засаждане/засяване или на минималния брой на растенията на единица площ, кандидатът е длъжен да уведоми РА като попълни уведомление за промяна по образец, публикувано на електронната страница на РА, като изложи мотивите, наложили промяната.

(4) Разплащателна агенция има право в случаите по ал. 3 да изиска от кандидата допълнително да представи становище от дипломиран агроном, удостоверяващо съответствието на посочената в бизнес плана информация с обичайните агротехнически практики, съобразени с вида на културите, спецификите на съответната климатична или почвена област, както и с избраната схема на засаждане/засяване. Кандидатът трябва да представи и копие на дипломата за завършено висше образование на агронома.

(5) Видовете дейности и/или инвестиции в дълготрайни материални и нематериални активи, включени в бизнес плана, трябва да съответстват на конкретната дейност на стопанството.

(6) Бизнес планът задължително включва поне една инвестиция в дълготрайни материални и/или нематериални активи.

Чл. 16. (1) При кандидатстване за подпомагане данните за засетите/засадените и/или предстоящите за засяване/засаждане земеделски култури, попълнени в анкетната карта на земеделския стопанин, издадена по реда на Наредба № 3 от 1999 г., трябва да се отнасят за текущата стопанска година спрямо датата на подаване на заявлението за подпомагане.

(2) Допустимият период за създаване на овощни трайни насаждения е от 1 ноември до 14 април на стопанската година. Когато овощните трайни насаждения са засети по вкоранен по картожен метод материал, както и ягоди, допустимият период е цялата година.

Чл. 17. (1) Когато кандидатът е подавал заявление за подпомагане по схемите и мерките за директни плащания, се извършва сравнение между последно заявената за подпомагане по тези схеми и мерки площ и земеделската земя, която е декларирал, че участва в изчислението на икономическия размер на стопанството по чл. 5, ал. 2, т. 3.

(2) Не се предоставя финансова помощ, когато при сравнението по ал. 1 се установи разлика между размера на площите в размер, надвишаващ 3 на сто, и кандидатът не е представил в указания срок мотивирана писмена обосновка, придружена с подкрепящи я доказателства, относно причините за тази разлика.

Чл. 18. (1) След сключване на договора за предоставяне на финансова помощ не се допуска промяна в бизнес плана, свързана със замяна на заложените за отглеждане животни (с изключение на подмяна/замяна на един вид дребен рогат добитък с друг вид такъв) и основни земеделски култури, с изключение на преминаване от един вид едногодишни култури в друг вид едногодишни култури. Включването в стопанството на допълнителни и непосочени в бизнес плана видове култури и/или животни е допустимо само след изричното писмено одобрение на РА.

(2) Промяната на вида на отглежданите земеделски култури по ал. 1 е допустима само в случаите, когато заложените в бизнес плана инвестиции в дълготрайни материални и нематериални активи могат да се използват за отглеждането и на новите земеделски култури, освен ако не се извърши съответна промяна и във вида на инвестициите.

(3) Промяната на вида на отглежданите земеделски култури по ал. 1 е допустима само в случаите, когато това не води до несъответствие с изисквания по чл. 13, ал. 7.

Чл. 19. Дейностите и инвестициите по проекта, за които се изисква лицензиране, разрешение и/или регистрация за извършване на дейността/инвестицията съгласно действащото законодателство, се подпомагат само в случай, че кандидатът/ползвателят е представил съответните лицензи, разрешения и/или регистрация.

Чл. 20. За спазване на изискването по чл. 15, ал. 6 не се признават дълготрайни материални и нематериални активи:

1. които кандидатът физическо лице, едноличният собственик на капитала на кандидата ЕООД или собственикът на предприятието на кандидата ЕТ е придобил от своя съпруг и/или от роднини по права линия – без ограничения, и/или от роднини по сватовство от първа степен, както и/или от юридическо лице, чийто мажоритарен дял от капитала се притежава от кандидата ЕООД или ЕТ, кандидата физическо лице, собственика на капитала на кандидата ЕООД или собственика на предприятието на кандидата ЕТ;

2. финансирани по ПРСР 2014 – 2020, ПРСР 2007 – 2013 и/или други програми за подпомагане с национални средства и/или средства на ЕС.

Чл. 21. Допустими за подпомагане са проекти, които при оценяването са получили най-малко 10 точки, съгласно критериите за подбор и тяхната тежест, посочени в приложение № 3.

Глава трета

РЕД ЗА КАНДИДАТСТВАНЕ

Раздел I

Общи изисквания към документите и реда за кандидатстване

Чл. 22. (1) Документите, приложени към заявлението за подпомагане и към заявката за плащане, както и представените от кандидатите/ползвателите при допълнително искане от РА, трябва да бъдат:

1. представени в оригинал, нотариално заверено копие или копие, заверено от кандидата/ползвателя; в случай на представяне на заверени от кандидата/ползвателя копия на документи оригиналите се осигуряват за преглед от служител на РА;

2. подадени лично от кандидата/ползвателя;

3. представени на български език; когато оригиналният документ е изготвен на чужд език, той трябва да бъде придружен с превод на български език, извършен от заклет преводач, а когато документът е официален по смисъла на Гражданския процесуален кодекс, да бъде легализиран или с апостил; когато документът е издаден в държава – страна по Конвенцията за премахване на изискването за легализация на чуждестранни публични актове, съставена в Хага на 5 октомври 1961 г. (ратифицирана със закон, обн., ДВ, бр. 47 от 2000 г.; доп., бр. 30 от 2013 г.) (обн., ДВ, бр. 45 от 2001; попр., бр. 17 от 2014 г.), и между нея и Република България има договор за правна помощ, документът трябва да е представен съгласно разпоредбите на двустранния договор.

(2) Изискването по ал. 1, т. 2 не се прилага за ползватели на помощта, които трябва да подадат заявка за второ плащане и за които е настъпила временна неработоспособност, налагаща болничен престой, поради: общо заболяване, злополука, професионална болест, лечение в чужбина, санаторно-курортно лечение, карантина, гледане на болен или на карантинирания член от семейството, належашо придружаване на болен член от семейството за медицински преглед, изследване или лечение в същото или в друго населено място, в страната или в чужбина; бременност и раждане. Временната неработоспособност се удостоверява с болничен лист, представен в РА до три дни след датата на издаването му.

(3) В случаите по ал. 2 документите по ал. 1 могат да бъдат подадени от лице, упълномощено с нотариално заверено изрично пълномощно.

Чл. 23. (1) Започването и приключването на приема на заявления за подпомагане се определят със заповед на министъра на земеделието и храните. Заповедта съдържа началния и крайния срок за приемане на заявления за подпомагане и бюджета на подмярката за съответния период на прием.

(2) При вземане на решение за започване приема на заявления за подпомагане се публикува съобщение най-малко 10 работни дни преди започването на приема на електронните страници на Министерството на земеделието и храните (МЗХ) и РА и на общодостъпно място в областните дирекции на Държавен фонд „Земеделие“ и в областните дирекции „Земеделие“.

(3) При вземане на решение за прекратяване на приема на заявления за подпомагане съобщението се публикува най-малко 10 работни дни преди прекратяването на приема на електронните страници на МЗХ и РА и на общодостъпно място в областните дирекции на Държавен фонд „Земеделие“ и областните дирекции „Земеделие“.

(4) При вземане на решение за изменение на заповедта по ал. 1 съобщението се публикува най-малко 10 календарни дни преди влизане в сила на изменението и не по-късно от 10 календарни дни от определената крайна дата на приема на електронните страници на МЗХ и РА и на общодостъпно място в областните дирекции на Държавен фонд „Земеделие“ и областните дирекции „Земеделие“.

Раздел II

Процедура за разглеждане на заявления за подпомагане

Чл. 24. (1) Кандидатите за финансово подпомагане подават в областната дирекция на Държавен фонд „Земеделие“ по местонахождение на стопанството заявление за подпомагане по образец съгласно приложение № 5, към което задължително прилагат документите, посочени в приложение № 6. Когато стопанството на кандидата се намира на територията на различни областни дирекции на Държавен фонд „Земеделие“, заявлението за подпомагане се подава в една от тях по избор на кандидата.

(2) Длъжностно лице от областната дирекция на Държавен фонд „Земеделие“ извършва преглед на документите в присъствието на кандидата.

(3) При липса или нередовност на документите по ал. 1 длъжностното лице от областната дирекция на Държавен фонд „Земеделие“ връща документите на кандидата заедно с писмено посочване на липсите и нередовностите. В тези случаи кандидатът има право в рамките на определения със заповедта по чл. 23, ал. 1 краен срок да подаде заявление за подпомагане, придружено с документите, посочени в приложение № 6.

(4) В случаите по ал. 3 заявлението за подпомагане може да бъде прието и при липса и/или нередовност

на документ, но само когато те се отнасят за документи, издавани от други държавни и/или общински органи и институции, за които кандидатът представи писмени доказателства, че е направил искане за издаване от съответния орган. В тези случаи кандидатът подписва декларация, че е запознат с липсите и нередовностите и поема задължение да представи издадените въз основа на искането документи най-късно в срока по чл. 25, ал. 2, като писмено посочва мотивите и забележките си.

(5) Приетите заявления за подпомагане получават уникален идентификационен номер с отбелязани дата, час и минута.

(6) Възможността за подаване на заявления за подпомагане по електронен път се предвижда изрично в заповедта по чл. 23, ал. 1, като в нея задължително се съдържат указания към кандидатите за финансово подпомагане относно реда и начина на подаването на заявленията за подпомагане по електронен път.

Чл. 25. (1) В срок до три месеца от крайната дата за прием на заявления за подпомагане РА:

1. извършва административна проверка на представените документи, заявените данни и други обстоятелства, свързани със заявлението за подпомагане;

2. извършва проверка (включително посещение и/или проверка на място) за допустимост за подпомагане след установяване на фактическото съответствие с представените документи, като:

а) посещението на място и/или проверката на място се извършва в присъствието на кандидата, с изключение на случаите по чл. 22, ал. 2 и при спазване на изискванията на чл. 22, ал. 3;

б) след приключване на посещението/проверката на място служителят на РА представя протокола/контролния лист с резултатите от посещението/проверката на място за подпис на кандидата или на упълномощен негов представител, който има право да напише в протокола обяснения и възражения по направените констатации;

в) екземпляр от протокола/контролния лист по буква „б“ се предоставя на кандидата веднага след приключване на посещението/проверката на място;

3. класира допустимите заявления за подпомагане, съгласно получените точки по критериите за подбор, определени в приложение № 3;

4. одобрява или мотивирано отхвърля заявлението за подпомагане след извършен анализ за установяване на фактическо съответствие с представени документи и заявени данни.

(2) В случай на нередовност на документите или непълнота и неяснота на заявените данни и посочените факти по ал. 1, т. 1 РА уведомява с мотивирано писмо кандидата, който в срок до 10 работни дни от уведомяването може да отстрани констатираните нередовности, непълноти или неясноти чрез представяне на допълнително изисканите документи, включително документи, извън посочените в приложение № 6. Представените след този срок данни и/или документи, както и такива, които не са изрично изискани от РА, не се вземат предвид при последващата обработка на заявлението за подпомагане.

(3) Срокът по ал. 1 може да бъде удължен, когато:

1. разплащателната агенция е упражнила правомощието си по ал. 2 – със срока за представяне на изисканите данни и/или документи от страна на кандидата;

2. при обработката на заявлението за подпомагане РА установи необходимост от предоставяне на становище от други органи или институции – до датата на получаването му;

3. се провежда контролна проверка въз основа на Регламент за изпълнение (ЕС) № 908/2014 на Комисията от 6 август 2014 г. за определяне на правила за прилагането на Регламент (ЕС) № 1306/2013 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на разплащателните агенции и други органи, финансовото управление, уравниването на сметките, правилата за проверките, обезпеченията и прозрачността (ОВ, L 255/59 от 28 август 2014 г.), наричан по-нататък „Регламент за изпълнение (ЕС) № 908/2014“, с един месец;

4. в резултат от действията по ал. 1 са събрани документи и/или информация, които създават съмнение за нередност – до установяване от РА на всички факти и обстоятелства, необходими за изясняване на случая, а при установени съмнения за наличие на престъпни обстоятелства – до постановяване на влязъл в сила акт на компетентния орган.

(4) В случаите, когато заявлението за подпомагане е обект на допълнителни проверки от страна на специализирани структури в Министерството на земеделието и храните и/или Държавен фонд „Земеделие“, и/или външни институции, се издава заповед за спиране на процедурата по обработка на заявлението. Срокът за обработка се удължава с времето, необходимо за приключване на проверката, но не повече от един месец.

(5) В случаите по ал. 3, т. 2, 3 и 4 и ал. 4 производството по обработка на заявлението за подпомагане се спира със заповед на изпълнителния директор на РА, а в случаите на упълномощаване – директора на

съответната областна дирекция на Държавен фонд „Земеделие“, която се изпраща на кандидата.

(6) Заявлението за подпомагане и приложенияте към него документи могат да бъдат изцяло или частично оттеглени от кандидата по всяко време в писмена форма. Оттеглянето поставя кандидата в положението, в което се е намирал преди подаването на оттеглените документи или на част от тях.

(7) Когато кандидатът е уведомен от РА за несъответствия и/или нередности в документите по ал. 6 или когато кандидатът е уведомен за намерението на РА да извърши проверка/посещение на място, или когато при проверката/посещението на място се установи нередност, не се разрешава оттегляне по отношение на документите, засегнати от нередността. В тези случаи РА писмено уведомява кандидата за решението си по направеното искане за оттегляне.

(8) При оттегляне на заявлението за подпомагане, което не попада в обхвата на ал. 7, РА прекратява образуването пред нея административно производство, а кандидатът има право да подаде ново заявление за подпомагане преди крайния срок на съответния прием.

(9) Не се допуска коригиране или поправяне на заявленията за подпомагане и приложенияте към тях документи извън случаите, посочени в чл. 4 от Регламент за изпълнение (ЕС) № 809/2014 на Комисията от 17 юли 2014 г. за определяне на правилата за прилагането на Регламент (ЕС) № 1306/2013 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на интегрираната система за администриране и контрол, мерките за развитие на селските райони и кръстосаното съответствие (ОВ, L 227 от 31 юли 2014) (Регламент за изпълнение (ЕС) № 809/2014 г.).

Чл. 26. (1) Постъпилите заявления за подпомагане се оценяват съгласно критериите за подбор и тяхната тежест, посочени в приложение № 3. Съответствието с критериите за подбор се преценява към датата на подаване на заявлението за подпомагане съобразно заявлението за подпомагане и приложенияте към него документи.

(2) Заявленията за подпомагане се класират според получените при оценката точки и се одобряват в низходящ ред до размера на определения за съответния прием бюджет.

(3) Класираните заявления за подпомагане с еднакъв брой точки, за които е наличен частичен разполагаем бюджет при класирането по ал. 2, се одобряват след изменение на бюджета, определен в заповедта на министъра на земеделието и храните по чл. 23, ал. 1 за съответния период на прием.

Чл. 27. (1) Заявлението за подпомагане може да получи отказ за финансиране в случай на:

1. нередовност на документите и/или непълнота, и/или неяснота, и/или несъответствие на заявените данни и посочените факти, установени при извършване на проверките по чл. 25, ал. 1, т. 1;

2. несъответствие с целите, дейностите и изискванията, определени с тази наредба;

3. неотстраняване на непълнотите, неяснотите или пропуските, включително непредставяне на изискваните документи в срока по чл. 25, ал. 2;

4. недостатъчен бюджет по подмярката за финансиране на подаденото заявление за подпомагане, определен в заповедта за прием на заявления;

5. несъответствие на проекта с минималния брой точки, посочен в чл. 21;

6. установяване на някое от обстоятелствата, посочени в чл. 6, ал. 1 и/или 2, както и при непредставяне на някой от документите в срока по чл. 28, ал. 1;

7. установено при извършване на проверка/посещение на място неспазване на заложените в бизнес плана срокове за засяване/засаждане на земеделските култури, когато при изчислението на икономическия размер на стопанството по чл. 5, ал. 2, т. 3 са включени намерения за засаждане/засяване на земеделски култури през текущата спрямо кандидатстването стопанска година и тези срокове са изтекли след срока по чл. 25, ал. 1 или когато след засаждането/засяването на земеделските култури в посочените срокове е установено несъответствие с изискването по чл. 5, ал. 2, т. 3.

(2) В случаите на отказ за финансиране на подаденото заявление за подпомагане на някое от основанията, посочени в ал. 1, кандидатът има право да кандидатства отново по реда на тази наредба.

Чл. 28. (1) Преди издаване на заповед за одобрение РА изисква от кандидата, който в срок от 10 работни дни от уведомяването му за това трябва да представи:

1. свидетелство за съдимост от кандидата – физическо лице, от едноличния собственик на капитала на кандидата ЕООД, от представляващия ЕТ или ЕООД, издадено най-рано 4 месеца преди представянето му;

2. декларация по приложение № 2.

(2) След получаване на документите в срока по ал. 1 изпълнителният директор на РА, а в случаите на делегиране – директорът на съответната областна дирекция на Държавен фонд „Земеделие“, се произнася със заповед за одобрение или отхвърляне на заявлението за подпомагане.

(3) Заповедта за одобрение съдържа и данни за изчисления от РА икономически размер на стопанството, измерен в СПО. В тези случаи задължителното нарастване на икономическия размер на

стопанството по чл. 15, ал. 1, т. 2 трябва да се реализира и ще бъде проверявано спрямо началния икономически размер на стопанството, посочен в заповедта за одобрение, или спрямо резултата от проверките от страна на РА в случаите, когато периодът на засяване /засаждане е след датата на сключване на договора за предоставяне на финансова помощ.

(4) Заповедта за отказ от финансиране на заявлението за подпомагане подлежи на оспорване по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

(5) В срок до 15 работни дни от получаване на писмено уведомление за одобрение на заявлението за подпомагане кандидатът трябва да подпише договор за предоставяне на финансовата помощ.

(6) Договорът по ал. 2 урежда правата, задълженията и отговорностите на страните, включително условията за извършване на допълнителни проверки при съмнения за създадени изкуствени условия за получаване на предимство и основанията за изискуемост на финансовата помощ.

(7) При неявяване на кандидата за подписване на предложението му проект на договор за предоставяне на финансова помощ в срока по ал. 5 той губи правото на подпомагане по подаденото заявление за подпомагане и може да кандидатства отново по реда на тази наредба.

Глава четвърта

ИЗПЛАЩАНЕ НА ФИНАНСОВАТА ПОМОЩ И КОНТРОЛ ВЪРХУ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОЕКТИТЕ

Раздел I

Изплащане на финансовата помощ

Чл. 29. В срок до два месеца от сключване на договора за предоставяне на финансова помощ с ползвателя РА извършва първото плащане по чл. 10, т. 1, с изключение на случаите по чл. 32.

Чл. 30. (1) Когато ползвател на финансовата помощ е ЕООД, първото плащане по чл. 10, т. 1 не се извършва преди сключването на договор за поръчителство между РА и едноличния собственик на капитала на ползвателя, с който поръчителят се задължава пред кредитора (РА) да отговаря за точното изпълнение на всички нормативни и/или договорни задължения на ползвателя, като обезпечава вземането на РА, което може да възникне при неизпълнение на тези задължения, до размера на сумата по договора за предоставяне на финансова помощ. Поръчителят трябва да се яви пред съответната областна дирекция на Държавен фонд „Земеделие“ в срок до 10 работни дни от сключване на договора за предоставяне на финансова помощ, за да подпише предложението му проект на договор за поръчителство. Първото плащане по договора за предоставяне на финансова помощ се изплаща в срока по чл. 29, а в случаите на забавяне по основателни причини на представянето на договора за поръчителство – в срока по чл. 29, удължен с времето на забавяне.

(2) Срокът на задължението по договора за поръчителство по ал. 1 трябва да покрива периода от пет години, считано от сключване на договора за предоставяне на финансова помощ, удължен с шест месеца.

Чл. 31. Когато при изчисление на икономическия размер на стопанството по чл. 5, ал. 2, т. 3 са включени намерения за засаждане/засяване на земеделски култури и заложените в бизнес плана срокове за засяването/засаждането изтичат след датата на сключване на договора за предоставяне на финансова помощ, РА изплаща първото плащане в срок до един месец от приключване на проверката/посещението на място и само при условие, че е установено спазване на заложените в бизнес плана срокове за засяване/засаждане на земеделските култури и съответствие с изискването по чл. 5, ал. 2, т. 3.

Чл. 32. (1) Проверката/посещението на място по чл. 31 цели да установи изпълнение в цялост на намеренията на кандидата за засаждане/засяване на земеделските култури през текущата спрямо датата на кандидатстване стопанска година, като се взимат предвид и постъпилите писмени уведомления за промяна на крайните срокове за засяване/засаждане и основателността на изложените от одобрения кандидат причини, които са наложили тази промяна.

(2) Когато при проверката по ал. 1 се установи, че ползвателят не е засял/засадил културите след изтичане на посочените в бизнес плана срокове и/или площта и/или видът на засетите/засадените култури водят до несъответствие с изискването по чл. 5, ал. 2, т. 3, РА прекратява едностранно и без предизвестие сключения договор за предоставяне на финансова помощ.

(3) Когато при проверката по ал. 1 се установи, че одобреният кандидат е спазил посочените в бизнес плана срокове за засаждане/засяване на културите и е налице съответствие с изискването по чл. 5, ал. 2, т. 3, РА писмено го уведомява за установения въз основа на проверката икономически размер на стопанството, измерен в СПО. В тези случаи задължителното нарастване на икономическия размер на стопанството по чл. 15, ал. 1, т. 2 трябва да се реализира и ще бъде проверявано спрямо началния икономически размер на стопанството, установен по реда на този член.

Чл. 33. (1) През целия период от сключване на договора за предоставяне на финансова помощ до изтичане на срока за подаване на заявка за второ плащане РА има право да извършва проверки, включително и проверка/посещение на място, с цел да установи фактическо съответствие на представения от ползвателя бизнес план и заложените в него данни и показатели с действителните такива. Резултатите от извършените проверки се вземат предвид при обработката на подадената заявка за второ плащане и при преценката за съответствието между одобрения бизнес план и заложените в него данни и показатели и тяхното реално изпълнение.

(2) Разплащателната агенция изисква връщане на полученото от ползвателя първо плащане по чл. 10, т. 1 и не му дължи второто плащане по чл. 10, т. 2, когато при проверките по ал. 1 бъде установено неспазване на едно или повече от изискванията на тази наредба и/или едно или повече задължения на ползвателя, поето/и с договора за предоставяне на финансова помощ.

(3) При извършване на посещение и/или проверка на място по ал. 1 ползвателят трябва да присъства лично, с изключение на случаите по чл. 22, ал. 2 и при спазване на условията по чл. 22, ал. 3.

Чл. 34. (1) При кандидатстване за второто плащане по чл. 10, т. 2 ползвателят на помощта подава заявка за плащане по образец, утвърден от изпълнителния директор на РА и публикуван на електронната страница на РА, в съответната регионална разплащателна агенция и прилага всички изискуеми документи съгласно приложение № 7.

(2) Срокът за подаване на заявката за второ плащане се посочва от кандидата в заявлението за подпомагане и трябва да бъде не по-рано от две години и 6 месеца и не по-късно от 4 години и 6 месеца от датата на подаване на заявлението за подпомагане.

(3) Когато в стопанството се отглеждат едногодишни култури, срокът по ал. 2 трябва да бъде след извършване на засяването/засаждането на културите и най-малко един месец преди очакваното прибиране на реколтата от тях. Когато в земеделското стопанство се отглеждат различни видове едногодишни култури и техните срокове за засаждане и прибиране на реколтата са различни, срокът за подаване на заявката за второ плащане се определя в съответствие с най-късния от тези срокове.

(4) Ползвателите на помощта подават заявка за второ плащане не по-късно от посочения в заявлението за подпомагане и договора за предоставяне на финансова помощ срок и не по-рано от един месец преди изтичането му.

(5) Заявките за плащане и приложените към тях документи могат да бъдат изцяло или частично оттеглени от ползвателя на помощта по всяко време в писмена форма. Оттеглянето поставя ползвателя в положението, в което се е намирал преди подаването на въпросните документи или на част от тях.

(6) Когато ползвателят на помощта е уведомен от РА за евентуални случаи на нередности в документите по ал. 5 и/или е уведомен за намерението на РА да извърши проверка/посещение на място и/или когато при проверката/посещението на място се установи нередност, не се разрешава оттегляне по отношение на документите, засегнати от нередността.

(7) При оттегляне на заявката за плащане, което не попада в хипотезата на ал. 6, ползвателят има право да подаде нова заявка за плащане в посочения в заявлението за подпомагане и заложен в договора за предоставяне на финансова помощ срок.

(8) Заявките за плащане и приложените към тях документи могат да бъдат поправяни и коригирани по всяко време след подаването им в случай на очевидни грешки, признати от РА въз основа на цялостна преценка на конкретния случай и при условие, че ползвателят е действал добросъвестно.

(9) В случаите по ал. 5 РА може да признае очевидни грешки само ако те могат да бъдат непосредствено установени при техническа проверка на информацията, съдържаща се в съответните документи.

(10) Не се допуска коригиране или поправяне на заявките за плащане и приложените към тях документи извън случаите по ал. 7.

Чл. 35. (1) Регионалната разплащателна агенция извършва преглед на документите по чл. 34, ал. 1 в присъствието на ползвателя на помощта.

(2) В случай на липса или нередовност на документите по ал. 1 регионалната разплащателна агенция не приема заявката за плащане и връща документите на ползвателя на помощта заедно с писмено изложение на липсите и нередовностите.

(3) След отстраняване на пропуските по ал. 2 ползвателят на помощта има право в рамките на съответния срок по чл. 34, ал. 2 отново да подаде заявка за плащане.

(4) След приемане на документите за плащане ползвателят на помощта получава уникален идентификационен номер на заявката.

Чл. 36. (1) В срок до три месеца от подаване на заявката за второ плащане по чл. 34, ал. 1 РА:

1. извършва административни проверки на представените документи, заявените данни и други обстоятелства, свързани със заявката за плащане;

2. извършва проверка/посещение на място за установяване на фактическото съответствие с представените документи и заявени данни, като резултатите от извършените проверки се вземат предвид при обработката на заявката за второ плащане;

3. одобрява или мотивирано отказва изплащането на финансовата помощ след извършен анализ за установяване на съответствието между фактическото състояние и одобрения бизнес план;

4. изплаща одобрената финансова помощ в случай на одобрение.

(2) В случай на нередовност на документите или непълнота и неяснота на заявените данни и посочените факти РА уведомява с мотивирано писмо ползвателя, който в срок до 10 работни дни от уведомяването може да отстрани констатираните нередовности, непълноти или неясноти, чрез представяне на допълнителни и/или нови документи, включително документи извън посочените в приложение № 7, които са свързани с извършване на подпомаганата дейност.

(3) Срокът по ал. 1 се удължава, когато:

1. е изпратено писмо за отстраняване на нередовности или по дадена заявка за плащане е необходимо становище на други органи или институции със срока до получаване на отговор;

2. се провежда контролна проверка въз основа на Регламент за изпълнение (ЕС) № 908/2014, както и когато заявката за второ плащане е обект на допълнителни проверки от страна на специализирани структури в Министерството на земеделието и храните и/или Държавен фонд „Земеделие“ и/или външни институции – с един месец;

3. в резултат от дейностите по ал. 1 са събрани документи и/или информация, които създават съмнение за нередност – до установяване от РА на всички факти и обстоятелства, необходими за изясняване на случая, а при установени съмнения за наличие на престъпни обстоятелства – до постановяване на влязъл в сила акт на компетентния орган.

(4) В случаите по ал. 3, т. 2 и 3 РА уведомява ползвателя за причините, наложили удължаването на срока за обработката на заявката за второ плащане.

(5) При извършване на посещение и/или проверка на място по ал. 1 ползвателят трябва да присъства лично, с изключение на случаите по чл. 22, ал. 2 и при спазване на условията по чл. 22, ал. 3.

Чл. 37. Плащанията се извършват след осъществяване на проверките и при спазване на разпоредбите на Регламент за изпълнение (ЕС) № 809/2014 г.

Чл. 38. (1) Ползвателят на помощта няма право да получи второто плащане по чл. 10, т. 2 и дължи връщане на полученото по чл. 10, т. 1 първо плащане по договора за предоставяне на финансова помощ заедно със законната лихва към него, изчислена за период, посочен в договора, когато:

1. не е подал заявка за второ плащане, окомплектувана с всички изискуеми съгласно приложение № 7 документи в срока, посочен в договора за предоставяне на финансова помощ, или не е представил изисканите от РА документи и информация в срока по чл. 36, ал. 2;

2. бизнес планът не е изпълнен точно, включително и когато не е изпълнен в срока, посочен в договора за предоставяне на финансова помощ;

3. не е изпълнил изискванията за професионални умения и компетентности в срок до 36 месеца от датата на сключване на договора за предоставяне на финансова помощ и не по-късно от избраната крайна дата на периода за проверка на изпълнението на бизнес плана;

4. не е увеличил икономическия размер на стопанството спрямо първоначалния размер с най-малко левовата равностойност на 4000 евро, измерен в СПО;

5. не е завършил курс, включващ обучение по основните проблеми по опазване компонентите на околната среда в земеделския сектор, или не е участвал в информационна дейност относно тези проблеми;

6. отглежда тютюн след края на текущата стопанска година спрямо датата на сключване на договора за предоставяне на финансова помощ;

7. е създавал изкуствени условия с оглед получаване на предимство за получаване на помощта в противоречие на целите на европейското и националното законодателство в областта на селското стопанство и с целите на подмярката;

8. проектът му е бил оценен съгласно критерия за подбор по чл. 13, ал. 1, т. 3 и не е представил на РА копие от договор за контрол по чл. 18 от Закона за прилагане на Общата организация на пазарите на земеделски продукти на Европейския съюз с контролиращо лице или копие от сертификат от контролиращото лице, удостоверяващ, че кандидатът е производител на продукт/и, сертифициран/и като биологичен/биологични по смисъла на Регламент (ЕО) № 834/2007;

9. проектът му е оценен по някой от критериите за подбор, посочени в чл. 13, ал. 1, т. 1 – 4, и

ползвателят не е поддържал съответствие с всеки от критериите, по които проектът му е бил оценен;

10. не е платил трудовите възнаграждения, задължителните здравни и социални осигуровки на лицата, наети в стопанството му към месеца, предхождащ датата на подаване на заявката за второ плащане (в случаите, когато проектът на ползвателя е оценен по критерия за подбор, посочен в чл. 13, ал. 1, т. 4);

11. не отговаря на изискването по чл. 5, ал. 3;

12. не е започнал изпълнението на бизнес плана, съгласно заложените в него предвиждания, в срок от девет месеца от подписване на договора за предоставяне на финансова помощ;

13. не е спазил заложените в бизнес плана срокове, в които е предвидил да извърши засаждане/засяване на земеделските култури през всички години от изпълнението на бизнес плана, а в случаите на промяна в тези срокове – не е уведомил предварително РА за настъпилата промяна и/или не е изложил писмено мотивите, които са наложили промяната;

14. Разплащателната агенция установи нередовност на документите или непълнота или неяснота на заявените данни и посочените факти във връзка с разпоредбите на чл. 36, ал. 1, т. 1 и 2, включително когато ползвателят на помощта не отстрани непълнотите и пропуските в срока по чл. 36, ал. 2;

15. е представил декларация и/или документи с невярно съдържание, неистински и/или подправени такива, включително когато тази декларация и/или документ са представени при или по повод кандидатстването му за подпомагане по подмярката;

16. той или упълномощен негов представител възпрепятства и/или осуетява извършването на проверка/посещение на място, извършвана от РА;

17. при извършване на проверките по букви „iii“ и „v“ от раздел 2 „Контролни дейности“, т. А „Процедури по одобряване на заявленията“ от Приложение № I към Делегиран регламент (ЕС) № 907/2014 на Комисията от 11 март 2014 година за допълнение на Регламент (ЕС) № 1306/2013 на Европейския парламент и на Съвета във връзка с разплащателните агенции и други органи, финансовото управление, уравниването на сметки, обезпеченията и използването на еврото (ОВ, L 255/18 от 28 август 2014 г.) във връзка с чл. 48, параграф 2 от Регламент за изпълнение (ЕС) № 809/2014 РА установи, че ползвателят на помощта, подаденият от него проект или предложените за финансиране разходи не отговарят на изискванията за допустимост за подпомагане, посочени в настоящата наредба;

18. се установи наличие на някоя от хипотезите, уредени в чл. 35 от Делегиран регламент (ЕС) № 640/2014 на Комисията от 11 март 2014 година за допълнение на Регламент (ЕС) № 1306/2013 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на интегрираната система за администриране и контрол и условията за отказ или оттегляне на плащанията и административните санкции, приложими към директните плащания, подпомагането на развитието на селските райони и кръстосаното съответствие (ОВ, L 181/48 от 20 юни 2014 г.);

19. той или упълномощен негов представител възпрепятства и/или осуетява извършването на проверки от лицата и органите, посочени в чл. 43, или не оказва необходимото съдействие при извършването на тези проверки;

20. през периода на изпълнение на бизнес плана се установи, че стопанството на ползвателя има втори ръководител;

21. инвестициите в дълготрайни материални и нематериални активи, посочени в бизнес плана, са придобити при някое от условията, посочени в чл. 20;

22. в периода от датата на подаване на заявлението за подпомагане до подаване на заявката за второ плащане по договора за предоставяне на финансова помощ ползвателят е нарушил изискването по чл. 5, ал. 8, включително и по отношение на земеделската земя, която участва в изчислението на нарастването по чл. 15, ал. 1, т. 2;

23. Разплащателна агенция установи несъответствие с някое от изискванията, посочени в чл. 5, ал. 2, т. 4, 5, 9, 10 или 11, ал. 8, ал. 11, т. 3, 4, 5, 6 или 7, чл. 6, ал. 1, 2, 3 или 4, чл. 7, чл. 13, ал. 3, 5, 7 или 8, чл. 16, ал. 2, чл. 17, 18, 19 или 40;

24. са налице условията на чл. 33, ал. 2.

(2) В случаите по ал. 1, т. 16 и 17 РА извършва проверка за съответствието с изискванията за допустимост за подпомагане преди предоставяне на помощта въз основа на представените към заявлението за подпомагане и изискани допълнително документи. При нередовност или липса на документи, както и при възникване на необходимост от предоставяне на допълнителни документи при непълнота и неяснота на посочените в заявлението за подпомагане и документите към него данни, РА писмено уведомява ползвателя на помощта за необходимостта от представяне на допълнителни данни и/или документи, включително такива, които не са посочени в приложение № 6. В тези случаи ползвателят е длъжен в срок до 10 работни дни от получаване на уведомяването да представи изискваните му данни

и/или документи.

(3) В случаите по ал. 1 ползвателят на помощта не може да подаде друга заявка за плащане по същия договор за предоставяне на финансова помощ.

(4) При неизпълнение на задължения в случай на непреодолима сила или извънредни обстоятелства ползвателят не възстановява полученото първо плащане по договора за предоставяне на финансова помощ, но няма право да получи второто плащане по чл. 10, т. 2.

(5) Ползвателят или упълномощено от него лице е длъжен писмено да уведоми РА за възникването на непреодолима сила и извънредни обстоятелства и да приложи достатъчно доказателства за това в срок до 15 работни дни от датата, на която е в състояние да го направи.

(6) При възникване на непреодолима сила и извънредни обстоятелства след получаване на второто плащане по договора за предоставяне на финансова помощ, водещи до трайна обективна невъзможност на ползвателя да изпълнява поетите договорни и/или нормативни задължения, ползвателят не възстановява получената по договора финансова помощ.

(7) При изчисляване на увеличението на икономическия размер на стопанството по чл. 15, ал. 1, т. 2 не се включват животните и/или земята, които не са били включени при изчисляване на първоначалния икономически размер на стопанството и към датата на подаване на заявлението за подпомагане:

1. са били собственост на ползвателя и/или собственика на ЕТ, когато ползвател е ЕТ, и/или на едноличния собственик на капитала, когато ползвател е ЕООД, с изключение на земята, предоставена под наем или аренда в периода, предхождащ 18 месеца, считано от датата на кандидатстване;

2. ползвателят, собственикът на предприятието на ползвателя ЕТ или едноличният собственик на капитала на ползвателя ЕООД са имали сключени договори за наем и/или аренда независимо дали ползването на животните и/или земята е било предоставено на други лица.

(8) Когато към датата на подаване на заявката за второ плащане ползвателят на помощта, собственикът на предприятието на ползвателя ЕТ или едноличният собственик на капитала на ползвателя ЕООД е бил в брак и съпругът му е бил съпруг и към датата на подаването на заявлението за подпомагане, при изчисляване на увеличението на икономическия размер на стопанството по чл. 15, ал. 1, т. 2 не се включват:

1. животните, чието ползване е отстъпено или чието собствено е прехвърлено от съпруга/съпругата, включително когато страна по сделката е бил съпругът/съпругата в качеството му/й на едноличен търговец или юридическо лице, чийто мажоритарен дял от капитала се притежава или се е притежавал от съпруга, и/или

2. земята, която към датата на подаване на заявлението за подпомагане е била собственост или е ползвана на друго правно основание от съпруга, включително в качеството му на едноличен търговец, както и от юридическо лице, чийто мажоритарен дял от капитала се притежава или се е притежавал от съпруга/съпругата.

Раздел II

Условия за изпълнение на дейностите по проекта и контрол

Чл. 39. Периодът за изпълнение на бизнес плана е до пет години, считано от датата на сключване на договора за предоставяне на финансова помощ.

Чл. 40. (1) Ползвателят на помощта може да подаде искане за промяна на договора за предоставяне на финансова помощ в съответната областна дирекция на Държавен фонд „Земеделие“ по образец, публикуван на електронната страница на РА.

(2) Когато искането за промяна на договора е свързано с изменение на бизнес плана и на крайната дата на периода за проверка изпълнението на бизнес плана и подаване на заявката за второ плащане, искането трябва да бъде подадено не по-късно от четири месеца преди изтичане на срока по чл. 11.

(3) Не се допуска промяна на договора, която води до:

1. несъответствие с целите, дейностите и изискванията, определени в тази наредба;

2. увеличение на стойността на договорената финансова помощ.

(4) В случай на нередовност или липса на документи, както и при необходимост от предоставяне на допълнителни документи при непълнота и неяснота на заявените данни и посочените факти в искането за изменение на договора, включително и с цел да се удостовери верността на заявените данни, РА изисква от ползвателя да представи допълнителни данни и/или документи. Ползвателят има право да представи изисканите му данни и/или документи в срок до 10 работни дни от уведомяването.

(5) В срок до един месец от подаването на искането за промяна, а когато са изискани данни и/или документи по ал. 4 – в срок до 14 дни от изтичане на срока за представянето им, РА одобрява или отказва исканата промяна. Ползвателят на помощта се уведомява за мотивите за отхвърляне на искането, а в

случай на одобрение в срок до 10 календарни дни от получаването на уведомлението за одобрение на искането трябва да се яви в съответната областна дирекция на Държавен фонд „Земеделие“ за сключване на допълнително споразумение към договора. Когато ползвателят не се яви лично в посочения срок, правото на ползвателя за подписване на допълнителното споразумение към договора, с който се удовлетворява искането на ползвателя за промяната му, се погасява.

(6) Когато ползвателят е физическо лице, той има право да се регистрира като ЕТ по Търговския закон, който да стане правоприемник на стопанството му, като е длъжен в срок от пет работни дни от регистрацията на едноличния търговец в Търговския регистър писмено да уведоми за това РА.

(7) Извън случаите по ал. 6 за период от пет години от сключване на договора за предоставяне на финансова помощ не се допускат промени в собствеността на капитала на ползвателя, когато същият е ЕООД, както и прехвърляне на стопанството на ползвателя физическо лице или ЕТ върху учредено от него ЕООД.

(8) Искане за промяна на договора, свързано с изменение на избраната крайна дата на периода за проверка на изпълнението на бизнес плана, е допустимо два пъти през целия период на изпълнение на договора.

(9) Промяната на посочените в бизнес плана срокове за засаждане/засяване на земеделските култури за всяка година, както и информацията за минималния брой на растенията на единица площ за овощни видове, лозя, многогодишни етеричномаслени култури (в т.ч. маслодайна роза, лавандула и мента), маточници и разсадници за трайни насаждения и декоративни култури, се извършва при спазване на изискванията по чл. 15, ал. 3 и 4 и чл. 16, ал. 2.

Чл. 41. (1) Ползвателят на помощта е длъжен да съхранява всички документи, свързани с изпълнението на бизнес плана, и всички останали нормативно и договорно установени задължения за срок от пет години и шест месеца, считано от датата на сключване на договора за предоставяне на финансова помощ.

(2) Кореспонденцията между кандидата/ползвателя и РА се осъществява на посочения от кандидата/ползвателя адрес, телефонен номер и електронна поща и адреса на Държавен фонд „Земеделие“ или съответната областна дирекция към Държавен фонд „Земеделие“.

Чл. 42. В срок до изтичане на пет години от сключване на договора за предоставяне на финансова помощ ползвателят на помощта е длъжен да:

1. води всички финансови операции, свързани с извършваната от него земеделска дейност, отделно в счетоводната си система или като използва счетоводни сметки с подходящи номера, съгласно изискванията на Закона за счетоводството;

2. регистрира ежегодно земеделската земя, която е участвала при изчисляване на икономическия размер на стопанството му, измерен в СПО, за който е получил второто плащане по договора за предоставяне на финансовата помощ (с изключение на оранжерии, гъбарници и разсадници), в Интегрираната система за администриране и контрол (ИСАК) по реда на Наредба № 105 от 22.08.2006 г. за условията и реда за създаване, поддържане, достъп и ползване на Интегрираната система за администриране и контрол;

3. уведомява РА при промяна на декларираните пред РА данни за осъществяване на кореспонденция с него (адрес, телефонен номер и електронна поща), както и за всички обстоятелства от значение за изпълнение на нормативните и договорните му задължения;

4. не отчуждава и да не преотстъпва ползването на посочените в бизнес плана дълготрайни материални и нематериални активи, както и да ги използва съобразно предназначението им, посочено в бизнес плана;

5. не преустановява осъществяваната от него земеделска дейност поради други причини освен изменящите се сезонни условия за производство;

6. поддържа актуална регистрация като земеделски стопанин по реда на Наредба № 3 от 1999 г. за създаване и поддържане на регистър на земеделските стопани и да се осигурява като земеделски стопанин (в случаите, когато ползвателят е физическо лице или ЕТ);

7. съхранява документи (фактури, бележки, протоколи и др.), удостоверяващи реализацията на част или цялата произведена продукция и да отразява получените приходи в счетоводните си документи и подаваната от него годишна данъчна декларация;

8. поддържа съответствие с всеки от критериите за подбор по чл. 13, ал. 1, т. 1 – 3, по които проектът му е бил оценен, за целия период, посочен в чл. 13, ал. 7;

9. поддържа икономическия размер на стопанството си, измерен в СПО, за който е получил второто плащане по договора, за периода от подаване на заявката за второ плащане до изтичане на пет години от датата на сключване на договора, като отглежда видовете култури и/или животни и спазва сроковете за засяване/засаждане на културите, посочени в заявлението за подпомагане и договора за предоставяне на

финансова помощ, като промяната във видовете култури и/или животни се допуска при спазване на изискванията на чл. 18 и след изрично писмено съгласие от страна на РА въз основа на писмено уведомление от ползвателя; ползвателят е длъжен да уведомява писмено РА и за промяната в заложените срокове за засяване/засаждане на земеделските култури при спазване на изискването по чл. 16, ал. 2;

10. стопанисва с регистрирано правно основание за ползване съгласно чл. 41 от Закона за подпомагане на земеделските производители цялата налична в стопанството земя;

11. поддържа земеделската земя, включена при изчислението на икономическия размер на стопанството, измерен в СПО, за който е получил второто плащане по договора, в съответствие с чл. 33б от Закона за подпомагане на земеделските производители и с режимите на защитените територии, въведени със Закона за защитените територии, и/или режимите на защитените зони, въведени със Закона за биологичното разнообразие, за площите от стопанството, които попадат в тях;

12. запази съществуващия към датата на подаване на заявлението за подпомагане среден списъчен брой на персонала, както и броя на допълнително наетите във връзка с изпълнението на бизнес плана лица, които да бъдат наети единствено в земеделската дейност на ползвателя – когато проектът на ползвателя е бил оценен по критерия за подбор по чл. 13, ал. 1, т. 4;

13. отговаря на изискването по чл. 5, ал. 3;

14. плаща задължителните трудови възнаграждения, здравни и социални осигуровки на лицата, наети в стопанството му (в случаите, когато проектът на ползвателя е оценен по критерия за подбор, посочен в чл. 13, ал. 1, т. 4);

15. отговаря на всяко от изискванията по чл. 4, ал. 3, чл. 5, ал. 11, т. 5, 6 и 7, чл. 7, ал. 1, т. 1, чл. 16, ал. 2 и чл. 18;

16. не назначава втори ръководител на земеделското стопанство.

Чл. 43. (1) Ползвателят на помощта е длъжен да предоставя на РА всяка поискана информация за осъществяването на подпомаганата дейност.

(2) Контрол за изпълнение условията по договора, както и на документите, свързани с подпомаганата дейност, може да бъде извършван от представители на РА, МЗХ, Сметната палата, Европейската комисия и Европейската сметна палата и Европейската служба за борба с измамите.

(3) На контрол по ал. 2 подлежат ползватели на помощ, както и техните контрагенти по подпомаганите дейности.

(4) Проверките по ал. 2 могат да се извършват не по-късно от шест месеца от изтичане на петгодишен срок от сключване на договора за предоставяне на финансова помощ, като ползвателят е длъжен да присъства с изключение на случаите по чл. 22, ал. 2 и при спазване на условията по чл. 22, ал. 3.

(5) В случаите, когато МЗХ или Европейската комисия извършва оценяване или наблюдение на ПРСР, ползвателят на помощта поема задължението да осигури на упълномощените от тях лица всякакви документи и информация, които ще подпомогнат оценяването или наблюдението.

(6) Длъжностните лица по ал. 2 и 5 са длъжни да се легитимират пред ползвателите на помощта и да извършват проверки в съответствие с предоставените им правомощия.

(7) В случаите на извършван контрол за изпълнение на условията по договора, както и на документите, свързани с подпомаганата дейност от служители на РА, ползвателят на помощта осигурява достъп до стопанството и всички документи и информация, които ще подпомогнат проверката.

Чл. 44. (1) В случаите на неизпълнение на задълженията по чл. 41, ал. 1 и чл. 42, т. 1, 3, предложение второ, и/или 12, както по чл. 47, РА писмено уведомява ползвателя на помощта за констатираното неизпълнение, като указва едномесечен срок за неговото отстраняване.

(2) Ползвателят на помощта е длъжен да отстрани неизпълнението в едномесечен срок от получаване на предупреждението по ал. 1, като в тези случаи не се санкционира.

(3) Когато не отстрани нередовностите в срока по ал. 2, ползвателят на помощта дължи връщане на цялата получена по договора финансова помощ заедно със законната лихва към нея, считано от датата на неизпълнението, а в случай че същата не може да бъде установена – от датата на неговото констатиране.

Чл. 45. Разплащателната агенция има право да изиска от ползвателя връщане на всички получени по договора за предоставяне на финансова помощ суми заедно със законната лихва върху тях, дължима за период, посочен в договора, когато:

1. установи създаване на изкуствени условия с оглед получаване на предимство за предоставяне на финансовата помощ в противоречие с европейското и националното законодателство в областта на селското стопанство;

2. установи, че ползвателят е представил декларация и/или документ с невярно съдържание, неистински и/или подправени такива, включително когато тази декларация и/или документ са представени

при или по повод кандидатстването му за подпомагане по подмярката и/или при подаване на заявката за второ плащане;

3. установи, че ползвателят и/или някое от останалите задължени лица не са отговаряли на изискванията по чл. 6, ал. 1 и/или 2 към датата на подаване на заявлението за подпомагане, към датата на сключване на договора за предоставяне на финансова помощ и/или към датата на подаване на заявката за второ плащане по договора;

4. ползвателят на помощта или упълномощен негов представител възпрепятства и/или осуетява извършването на проверки от лицата и органите, посочени в чл. 43, или не оказва необходимото съдействие при извършването на тези проверки;

5. ползвателят на помощта е получил или е одобрен за получаване на друга публична финансова помощ за инвестициите в дълготрайни материални и нематериални активи, посочени в бизнес плана;

6. ползвателят не изпълнява което и да е свое задължение, посочено в настоящата наредба и/или уговорено в договора за предоставяне на финансова помощ, за срок до изтичане на пет години от сключване на договора за предоставяне на финансова помощ.

Глава пета

ПУБЛИЧНОСТ

Чл. 46. (1) С цел осигуряване на публичност и прозрачност най-малко веднъж на 6 месеца РА публикува на електронната си страница следната информация за всеки одобрен проект :

1. лично и фамилно име на ползвателите – физически лица и еднолични търговци;
2. наименование на ползвателите – юридически лица;
3. вид на подпомаганите дейности;
4. общ размер на одобрената финансова помощ по проекта.

(2) С цел осигуряване на публичност и прозрачност до 30 април всяка година РА публикува на електронната си страница следната информация за предходната финансова година за ползвателите на помощта, на които е извършено плащане по подмярка 6.1 „Стартова помощ за млади земеделски стопани“:

1. лично и фамилно име на ползвателите – физически лица и еднолични търговци;
2. наименование на ползвателите – юридически лица;
3. общината, в която ползвателят на помощта живее или е регистриран, и пощенския код, когато е наличен, или част от него за обозначаване на общината;
4. общата сума на публично финансиране, получена от ползвателя на помощта за съответната финансова година, която включва както съфинансиране от ЕС, така и национално съфинансиране;
5. вид на подпомаганите дейности;
6. информация за сбора от сумите, изплатени за предходната година от Европейския фонд за гарантиране на земеделието и ЕЗФРСР за всеки ползвател на финансова помощ.

(3) Данните на ползвателя на помощта се публикуват в съответствие с Регламент (ЕС) № 1306/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 17 декември 2013 г. относно финансирането, управлението и мониторинга на общата селскостопанска политика и за отмяна на регламенти (ЕИО) № 352/78, (ЕО) № 165/94, (ЕО) № 814/2000, (ЕО) № 1290/2005 и (ЕО) 485/2008 на Съвета (ОВ L 344, 20.12.2013 г.)(Регламент (ЕС) № 1306/2013 г.) и могат да бъдат обработени от органите за финансов контрол и от следствените органи на ЕС и на държавите членки с цел защита на финансовите интереси на ЕС.

Чл. 47. (1) Ползвателят на помощта се задължава в срок 15 дни след получаване на първото плащане по договора за предоставяне на финансова помощ до изтичане на срока от пет години от сключване на договора за предоставяне на финансова помощ да постави и поддържа на видно за обществеността място плакат/табела с размер не по-малък от формат А3, съдържащ информация за дейността, подпомагана от ЕЗФРСР.

(2) Ползвателят на помощта се задължава да публикува на професионалната си електронна страница, ако има такава, кратко описание на подпомаганата дейност. Описанието трябва да включва целите и резултатите от дейността, като подчертава финансовото подпомагане от ЕС.

(3) Електронната страница и плакатът/табелата по ал. 1 и 2 съдържат описание на проекта/дейността, която се подпомага, емблемата на ЕС с пояснение за неговата роля, националното знаме на Република България, както и думите: „Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: „Европа инвестира в селските райони.“

(4) Информацията по ал. 3 заема не по-малко от 25 на сто от плаката, табелата, билборда или електронната страница.

(5) Техническите изисквания към информацията във връзка с оповестяване на подпомагането на дейността от ЕЗФРСР се определят съгласно приложение № III към чл. 13 от Регламент за изпълнение

(ЕС) № 808/2014 на Комисията от 17 юли 2014 година за определяне на правила за прилагането на Регламент (ЕС) № 1305/2013 на Европейския парламент и на Съвета относно подпомагане на развитието на селските райони от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР) (ОВ L 227/18, 31 юли 2014 г.).

Допълнителна разпоредба

§ 1. По смисъла на тази наредба:

1. „Административни проверки“ са проверки съгласно разпоредбата на чл. 48 от Регламент за изпълнение (ЕС) № 809/2014 г.

2. „Втори ръководител на земеделско стопанство“ е лице, различно от кандидата/ползвателя, собственика на предприятието на кандидата/ползвателя ЕТ или собственика на капитала на кандидата/ползвателя ЕООД, което организира търговската и земеделската дейност на стопанството, разпорежда се с активите и/или извършва финансови операции от и за сметка на земеделското стопанство, включително е назначено като управител и/или прокурист на кандидата/ползвателя ЕООД или ЕТ или действа в качеството си на пълномощник на кандидата/ползвателя, на собственика на предприятието на кандидата/ползвателя ЕТ или собственика на капитала на кандидата/ползвателя ЕООД.

3. „Дата на създаване на земеделско стопанство“ е най-ранната от датите по чл. 5, ал. 1, т. 1 и 2.

4. „Жизнеспособност на земеделското стопанство“ е изпълнение на изискванията по чл. 5, ал. 13 и чл. 15, ал. 1, т. 2 и ал. 2 и 6 в срок най-късно до избраната крайна дата на периода за проверка на изпълнението на бизнес плана.

5. „Завършено средно или висше образование в областта на селското стопанство, ветеринарната медицина и/или завършено икономическо образование със земеделска насоченост;“ означава завършено средно професионално образование с придобита степен за професионална квалификация по всички специалности от професионални направления 621 „Растениевъдство и животновъдство“ и 640 „Ветеринарна медицина“ и специалност „Земеделско стопанство“ от професионално направление 345 „Администрация и управление“ или завършено висше образование по образователно-квалификационна степен бакалавър или магистър по всички специалности от професионални направления „Растениевъдство“, „Растителна защита“, „Животновъдство“, „Ветеринарна медицина“ и специалности в областта на аграрната икономика, управление на агробизнеса, агробизнес и подобни от професионални направления „Администрация и управление“ и „Икономика“. Професионалните направления за средно професионално образование са съгласно Списък на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6, ал. 1 от Закона за професионалното образование и обучение, утвърден със Заповед № РД 09-413/12.05.2003 г., последно изменение със Заповед № РД 09-74/20.01.2014 г. Професионалните направления за висше образование са съгласно Класификатор на областите на висше образование и професионалните направления, утвърден с ПМС № 125 от 24 юни 2002 г. (обн., ДВ, бр. 64 от 2002 г., посл. изм., бр. 94 от 2005 г.).

6. „Земеделска дейност“ е селскостопанска дейност по смисъла на чл. 4, параграф 1, буква „в“ от Регламент (ЕС) № 1307/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 17 декември 2013 година за установяване на правила за директни плащания за земеделски стопани по схеми за подпомагане в рамките на общата селскостопанска политика и за отмяна на Регламент (ЕО) № 637/2008 на Съвета и Регламент (ЕО) № 73/2009 на Съвета (ОВ L 347/608, 22 декември 2013 г.) (Регламент (ЕС) № 1307/2013).

7. „Земеделски култури“ са растения от даден ботанически вид и род, които се отглеждат от човека, за да задоволяват определени негови потребности.

8. „Земеделски площи“ са обработваемата земя, включително оставена като угар, постоянно затревените площи, трайните насаждения и семейните градини независимо дали се използват за производство на земеделска продукция.

9. „Земеделски сектор“ е секторът, включващ дейностите за производството на земеделски продукти.

10. „Земеделски стопанин“ е стопанин по смисъла на чл. 4, параграф 1, буква „а“ от Регламент (ЕС) № 1307/2013.

11. „Земеделско стопанство“ е стопанство по смисъла на чл. 4, параграф 1, буква „б“ от Регламент (ЕС) № 1307/2013.

12. „Изкуствено създаване на условията, необходими за получаване на предимство“ е всяко установено условие по смисъла на чл. 60 от Регламент (ЕС) № 1306/2013 г.

13. „Икономически размер на стопанство“ е размерът на земеделското стопанство, изразен в стандартен производствен обем.

14. „Мярка“ означава пакет от операции, които допринасят за изпълнението на един или повече приоритети на Съюза за развитие на селските райони.

15. „Непреодолима сила и извънредни обстоятелства“ са обстоятелства по смисъла на чл. 2, параграф 2 от Регламент (ЕС) № 1306/2013 г.

16. „Нередност“ е всяко нарушение на правото на Съюза или на националното право, свързано с прилагането на тази разпоредба, произтичащо от действие или бездействие на икономически оператор, участващ в прилагането на европейските структурни и инвестиционни фондове, което има или би имало за последица нанасянето на вреда на бюджета на Съюза чрез начисляване на неправомерен разход в бюджета на Съюза.

17. „Период за проверка изпълнението на бизнес плана“ е периодът от стартиране изпълнението на бизнес плана до датата на подаване на заявката за второ плащане, посочена в заявлението за подпомагане и договора за предоставяне на финансова помощ.

18. „Подмярка“ е съвкупност от дейности, спомагащи за прилагане приоритетите на ПРСР 2014 – 2020 г.

19. „Ползвател“ е лице, на което е одобрена и/или изплатена финансова помощ по ПРСР 2014 – 2020 г.

20. „Постоянно затревени площи“ са естествени ливади, пасища и нископродуктивни затревени площи, които не са включени в схемата за сеитбооборот и са на разположение през цялата календарна година за косене и/или паша на селскостопански животни.

21. „Проверка на място“ е проверка по смисъла на Регламент (ЕС) № 809/2014.

22. „Проект“ е заявление за подпомагане ведно с всички изискуеми документи, както и съвкупността от материални и нематериални активи и свързаните с тях разходи, заявени от кандидата и допустими за финансиране по ПРСР.

23. „Професионални умения и компетентности“ са завършено средно или висше образование в областта на селското стопанство или ветеринарната медицина, или икономическо образование със земеделска насоченост, или удостоверение за завършен курс от 150 часа в областта на селското стопанство или за завършено обучение от 150 часа по част от професия или получена степен на професионална квалификация по професии и специалности от професионално направление с код 621 „Растениевъдство и животновъдство“ или с код 3451203 „Земеделско стопанство“ или професионално направление с код 640 „Ветеринарна медицина“. Удостоверението за завършен курс от 150 часа в областта на селското стопанство трябва да бъде издадено от висше училище, акредитирано по Закона за висшето образование с актуални акредитации за обучение по минимум едно от професионалните направления „Растениевъдство“, „Растителна защита“, „Животновъдство“ „Ветеринарна медицина“. Удостоверението за завършено обучение от 150 часа по част от професия или получена степен на професионална квалификация трябва да бъде издадено от някоя от институциите по чл. 18, т. 1, 2, 5 и 6 от Закона за професионалното образование и обучение, които следва да имат право да обучават по специалността, по която е издадено удостоверението, а за центровете за професионално обучение (ЦПО) се изисква и да бъдат вписани в Регистъра на лицензираните ЦПО към Националната агенция за професионално образование и обучение.

24. „Публична финансова помощ“ е всеки публичен принос за финансирането на операции, източникът на които произхожда от бюджета на национален, регионален или местен публичен орган, от свързания с европейските структурни и инвестиционни фондове бюджет на Съюза, от бюджета на публичноправни организации или от бюджета на сдружения на публични органи или публичноправни организации, и за целите на определянето на ставката на съфинансиране за програмите или приоритети по ЕСФ може да включва финансови средства, набрани съвместно от работодатели и работници.

25. „Ръководител на земеделско стопанство“ е кандидатът/ползвателят физическо лице, собственикът на предприятието на кандидата/ползвателя ЕТ или собственикът на капитала на кандидата/ползвателя ЕООД.

26. „Семейните градини“ са земеделски площи, заети с различни култури, и произведената от тях продукция се използва предимно за собствена консумация в домакинството на земеделския производител.

27. „Срок за изпълнение на бизнес плана“ е крайната дата, посочена в заявлението за подпомагане и договора за предоставяне на финансова помощ, до която трябва да бъде изпълнен одобреният бизнес план и подадена окомплектована с всички изискуеми съгласно приложение № 7 документи заявка за второ плащане.

28. „Стандартен производствен обем“ е стойността на продукцията, която отговаря на средната стойност за даден район за всеки един земеделски продукт, изчислена в евро по таблица съгласно приложение № 1.

29. „Стартиране на изпълнението на бизнес плана“ е започване на дейност и/или инвестиция, посочена в таблица № 8 „Описание на планираните инвестиции и дейности“ от бизнес плана.

30. „Стопанство“ са всички използвани за селскостопански дейности и управлявани от земеделски

стопани единици, които се намират на територията на Република България.

31. „Създаване на едно работно място“ е увеличение на средния списъчен брой на персонала, деклариран към датата на кандидатстването, с един брой, изчислен съгласно Методиката за изчисляване на средния списъчен брой на персонала, утвърдена от Националния статистически институт за отчетен период от една година спрямо месеца, предхождащ подаването на заявката за второ плащане

32. „Точно изпълнение на бизнес плана“ е точно изпълнение (в количествено, качествено и времево отношение) на всяка една от следните дейности:

а) изпълнение най-късно до крайната дата на периода за проверка на изпълнението на бизнес плана на всички заложен специфични цели и резултати, посочени в таблици № 7 (колони Б и В) и № 8 (колона Г) на бизнес плана;

б) изпълнение най-късно до крайната дата на периода на проверка изпълнението на бизнес плана на всички дейности и инвестиции в дълготрайни материални и нематериални активи, посочени в таблица № 8 (колони А, Б и В) на бизнес плана;

в) придобиване на професионални умения и компетентности съгласно буква А. на раздел III „Програма за развитие на стопанството“ на бизнес плана;

г) придобиване на знания по основните проблеми по опазване компонентите на околната среда в земеделския сектор съгласно буква Б. на раздел III „Програма за развитие на стопанството“ на бизнес плана;

д) изпълнение на производствената програма на стопанството към крайната дата на периода на проверка изпълнението на бизнес плана по отношение на заложените култури и животни в таблици № 9 и № 10 на бизнес плана.

33. „Трайни насаждения, засадени с вкоренен по картонажен метод материал“ са трайни насаждения, засадени с посадъчен материал, който предварително е вкоренен в контейнери от картон или други изкуствени материали.

34. „Уникален идентификационен номер“ е регистрационен номер, който се издава на кандидата от служител в РА след извършване на преглед на документите към заявлението за подпомагане и приемане на заявлението.

Преходни и заключителни разпоредби

§ 2. Разходите за второ плащане по проекти на млади фермери, одобрени по реда на Наредба № 9 от 2008 г. за условията и реда за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по мярка „Създаване на стопанства на млади фермери“ по Програмата за развитие на селските райони за периода 2007 – 2013 г. (обн., ДВ, бр. 42 от 2008 г.; изм., бр. 107 от 2008 г., бр. 9 от 2009 г., бр. 83 от 2011 г., бр. 23 и 60 от 2012 г., бр. 44 от 2013 г.) се извършват от бюджета на подмярка 6.1 „Стартова помощ за млади земеделски стопани“ съгласно чл. 3 на Регламент (ЕС) № 1310/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 17 декември 2013 г. относно определяне на някои преходни разпоредби във връзка с подпомагането на развитието на селските райони от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР), за изменение на Регламент (ЕС) № 1305/2013 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на ресурсите и тяхното разпределение за 2014 г. и за изменение на Регламент (ЕО) № 73/2009 на Съвета и регламенти (ЕС) № 1307/2013, (ЕС) № 1306/2013 и (ЕС) № 1308 на Европейския парламент и на Съвета във връзка с прилагането им през 2014 г. (ОВ L, бр. 347 от 20 декември 2013 г.).

§ 3. В Наредба № 9 от 2015 г. за прилагане на подмярка 4.1 „Инвестиции в земеделски стопанства“ от мярка 4 „Инвестиции в материални активи“ от Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 – 2020 г. (ДВ, бр. 22 от 2015 г.) в приложение № 6 към чл. 30, ал. 2 в колона „Община“ на ред 1, след думата „Ново село“ се добавя „Бойница, Ружинци, Чупрене“.

§ 4. Наредбата се издава на основание чл. 9а от Закона за подпомагане на земеделските производители.

Министър: **Десислава Танева**

ДОКУМЕНТИ, НЕОБХОДИМИ ПРИ КАНДИДАТСТВАНЕ

1. Заявление за подпомагане, включително формата за наблюдение и оценка на проектите (по образец), включително на електронен носител, в електронен формат по образец.
2. Бизнес план (по образец), включително на електронен носител, и таблиците от бизнес плана в електронен формат по образец.
3. Копие на регистрационна карта, издадена по реда на Наредба № 3 от 1999 г. за създаване и поддържане на регистър на земеделските стопани и анкетни формуляри, ведно с актуалните анкетни карти и анкетни формуляри.
4. Удостоверение за наличие или липса на изискуеми публични задължения на кандидата към държавата, издадено от съответната териториална дирекция на Националната агенция за приходите (ТД на НАП) не по-рано от месеца, предхождащ датата на подаване на заявлението за подпомагане.
5. Удостоверение за наличие или липса на изискуеми публични задължения на едноличния собственик на капитала на ЕООД кандидат към държавата, издадено от съответната териториална дирекция на Националната агенция за приходите (ТД на НАП) не по-рано от месеца, предхождащ датата на подаване на заявлението за подпомагане.
6. Справка от Националната агенция по приходите (НАП) за осигуряване или неосигуряване на кандидата, включително на собственика на предприятието на ЕТ или едноличния собственик на капитала на ЕООД кандидат, като земеделски стопанин с осигурителния период, когато има такъв.
7. Удостоверение за семейно положение на кандидата ФЛ, на собственика на предприятието на кандидата ЕТ или на едноличния собственик на капитала на кандидата ЕООД, което представлява, издадено от съответната община не по-рано от месеца, предхождащ датата на подаване на заявлението за подпомагане (в случай че лицето е женено/омъжено).
8. Копие от документ за собственост на земя и/или земеделска земя, и/или копие от влязъл в сила договор за наем, и/или копие от вписан в службата по вписванията към съответния районен съд и регистриран в съответната общинска служба на МЗХ договор за аренда, с минимален срок пет години, като е допустимо не повече от 18 месеца от срока да е изтекъл към датата на подаване на заявлението за подпомагане. Документите се придружават с копие от скица на имота/имотите (приложими за формиране на минималния икономически размер на стопанството от 8000 евро СПО).
9. Документи, удостоверяващи право на ползване с регистрирано правно основание съгласно чл. 41 от Закона за подпомагане на земеделските производители, извън представените по т. 7 (приложими за изчисляване на общия начален икономически размер на стопанството по чл. 5, ал. 2, т. 3).
10. Копие от документ за собственост на земя и/или земеделска земя, и/или копие на договор за наем (включително ако е вписан в службата по вписванията към съответния районен съд) и/или копие от вписан в службата по вписванията към съответния районен съд и регистриран в съответната общинска служба на МЗХ договор за аренда, които са предоставени за временно ползване с договор за наем и/или аренда на трети лица преди датата на подаване на заявлението за подпомагане (документите се изискват само за земята, която кандидатът не обработва или е предоставил на трети лица за обработка).
11. Копие от документ за собственост на животновъден обект и/или копие на договор за наем на животновъдния обект, вписан в службата по вписванията към съответния районен съд. Договорът за наем следва да е влязъл в сила към датата на кандидатстване и със срок на действие не по-малко от пет години, като е допустимо не повече от 18 месеца от срока да е изтекъл към датата на подаване на заявлението за подпомагане (в случай че кандидатът отглежда животни).
12. Разпечатка от интегрираната информационна система (ИИС) по реда на Наредба № 6 от 2013 г. за изискванията към средствата за официална идентификация на животните и използването им (ДВ, бр. 90 от 2013 г., за наличните в обекта животни, подписана от официалния ветеринарен лекар, контролиращ животновъдния обект, не по-рано от един месец преди датата на подаване на заявлението за подпомагане (в случай че кандидатът отглежда видове животни, които трябва да се регистрират в ИИС) или опис на животните, заверен от официален ветеринарен лекар не по-рано от един месец преди датата на подаване на заявлението за подпомагане (в случай че кандидатът отглежда видове животни, които не трябва да се регистрират в ИИС) (документът се изисква, в случай че кандидатът отглежда животни).
13. Удостоверение, издадено от БАБХ, за регистрация на животновъден обект (за проекти в сектор „Животновъдство“).
14. Документ за професионални умения и компетентности съгласно § 1, т. 23 от допълнителната разпоредба – предоставя се от кандидата ФЛ и от собственика на предприятието на ЕТ или едноличния собственик на капитала на ЕООД кандидат (в случай че към момента на подаване на заявлението за

подпомагане, документът е наличен; документът НЕ е задължителен при подаване на заявлението за подпомагане, при условие че кандидатът е поел ангажимент в бизнес плана да премине обучение за покриване на съответното изискване в срок до 36 месеца от сключване на договора за предоставяне на финансова помощ, но не по-късно от избраната крайна дата на периода за изпълнение на бизнес плана).

15. Разрешение за производство на посевен и посадъчен материал, издадено от Изпълнителната агенция по сортоизпитване, апробация и семеконтрол, и удостоверение за вписване в регистъра на Изпълнителната агенция по сортоизпитване, апробация и семеконтрол (в случай че в стопанството се произвежда посевен и посадъчен материал).

16. Мотивираната писмена обосновка, придружена с доказателства за причините за разликата в заявената по схемите и мерките за директни плащания площ (последно заявената за подпомагане по тези схеми и мерки), и площта, заявена по тази наредба (само в случай че кандидатът има подадено заявление по схемите за директни плащания и има разлика в заявените площи по схемите над 3 на сто).

17. Лицензи, разрешения и/или регистрация за извършване на дейността/инвестицията, изискуеми и издадени съгласно българското законодателство във връзка с чл. 19.

18. Декларация в оригинал – приложение № 2 по чл. 6, ал. 3, т. 1.

19. Декларация в оригинал по чл. 19 и 20 от Закона за защита на личните данни.

20. Декларация за нередности в оригинал.

21. Декларация в оригинал по чл. 4а, ал. 1 ЗМСП (по образец, утвърден от министъра на икономиката и енергетиката).

22. Удостоверение за регистрация в лозарския регистър по чл. 27, ал. 1 от Закона за виното и спиртните напитки (важи в случай че в стопанството на кандидата се отглеждат винени лозя).

23. Документ от компетентния орган по околна среда (РИОСВ/МОСВ/БД), удостоверяващ съответствие с режимите на защитените територии, въведени със Закона за защитените територии, и/или режимите на защитените територии, въведени със Закона за биологичното разнообразие, за площите от стопанството на кандидата, които попадат в тях (важи за всички площи по чл. 5, ал. 8, които попадат в обхвата на защитените територии и защитени зони).

ДОПЪЛНИТЕЛНИ ДОКУМЕНТИ, НЕОБХОДИМИ ПРИ ОЦЕНЯВАНЕ НА ПРОЕКТА СЪГЛАСНО КРИТЕРИИТЕ ЗА ПОДБОР, ПОСОЧЕНИ В ЧЛ. 13, АЛ. 1(*)

1. Нотариално заверено копие на диплома за завършено средно професионално образование, придружена от свидетелство за професионална квалификация, или диплома за завършено висше образование по образователно-квалификационна степен бакалавър или образователно-квалификационна степен магистър в областите, посочени в § 1, т. 5 от допълнителната разпоредба (важи за критерия за подбор по чл. 13, ал. 1, т. 1).

2. Копие от договор за контрол по смисъла на чл. 18, ал. 3 от Закона за прилагане на Общата организация на пазарите на земеделски продукти на Европейския съюз с контролиращо лице или копие от сертификат от контролиращо лице, валиден към датата на предоставянето му, удостоверяващ, че кандидатът е производител на продукт/и, сертифициран/и като биологичен/биологични по смисъла на Регламент (ЕО) № 834/2007 (документите се изискват в случай, че е заявен критерий за подбор по чл. 13, ал. 1, т. 3).

(*) *Забележка*. Представят се в случай че проектът на кандидата отговаря на съответния критерий за подбор.

Приложение № 7 към чл. 34, ал. 1

ДОКУМЕНТИ ПРИ ПОДАВАНЕ НА ЗАЯВКА ЗА ВТОРО ПЛАЩАНЕ

1. Заявка за плащане по образец.

2. Копие от регистрационна карта по реда на Наредба № 3 от 1999 г. заедно с актуалните анкетни карти и анкетни формуляри.

3. Удостоверение за наличие или липса на изискуеми публични задължения към държавата, издадено от съответната ТД на НАП не по-рано от месеца, предхождащ датата на подаване на заявката за плащане.

4. Копие/я от паспорт/и на наличните животни (когато кандидатът отглежда животни, за които се изисква по националното законодателство).

5. Разпечатка от ИИС по реда на Наредба № 6 от 8 октомври 2013 г. за наличните в обекта животни, подписана от официалния ветеринарен лекар, контролиращ животновъдния обект, не по-рано от един месец преди датата на подаване на заявката за второ плащане (в случай, че кандидатът отглежда видове животни, които трябва да се регистрират в ИИС по реда на Наредба № 6 от 8 октомври 2013 г.), или опис на животните, заверен от официален ветеринарен лекар не по-рано от един месец преди датата на подаване

на заявката за второ плащане (в случай, че кандидатът отглежда видове животни, които не трябва да се регистрират в ИИС по реда на Наредба № 6 от 8 октомври 2013 г.).

6. Първични счетоводни документи (например фактури) и приемно-предавателен протокол, доказващи придобиването на дълготрайните материални и нематериални активи, посочени в бизнес плана.

7. Платежно нареждане, прикрепено към всяка фактура (платежно нареждане), и банково извлечение от деня на извършване на плащането, доказващо плащане от страна на ползвателя на разходите за дълготрайни материални и нематериални активи, посочени в бизнес плана (при плащане по банков път).

8. Документ, удостоверяващ извършеното плащане от страна на ползвателя на разходите за дълготрайни материални и нематериални активи, посочени в бизнес план (при плащане в брой).

9. Копие от диплома за завършено образование в областта на селското стопанство и/или копие от удостоверение за завършен курс на обучение с продължителност 150 часа, и/или копие от удостоверение за завършен курс на обучение с продължителност 150 часа по подмярка 1.1 „Професионално обучение и придобиване на умения“ от ПРСР

10. Счетоводен баланс за последната финансова година и към датата на подаване на заявката за плащане (в случаите, когато се изискват по Закона за счетоводството).

11. Отчет за приходите и разходите за последната финансова година и към датата на подаване на заявката за плащане (в случаите, когато се изискват по Закона за счетоводството) и/или книга за приходите и книга за разходите в случай на водене на едностранно счетоводство.

12. Справка за дълготрайните активи към счетоводния баланс, изготвена към датата на подаване на заявката за плащане (в случаите, когато се изискват по Закона за счетоводството), или инвентарна книга и книга за материалните запаси в случай на водене на едностранно счетоводство.

13. Копие от удостоверение за завършен курс, включващ обучение по основните проблеми по опазване компонентите на околната среда в земеделския сектор, или копие от документ за участие в информационна дейност относно тези проблеми.

14. Копие от документ за собственост на земя и/или земеделска земя и/или копие от вписан в службата по вписванията към съответния районен съд договор за наем, и/или копие от вписан в службата по вписванията към съответния районен съд и регистриран в съответната общинска служба на МЗХ договор за аренда със срок не по-малък от 3 г. от датата на подаване на заявката за плащането (изисква се за земята, чийто размер се взема предвид при определяне на икономическия размер на стопанството).

15. Удостоверение, издадено от БАБХ, за регистрация на животновъден обект (изисква се, когато ползвателят извършва животновъдна дейност).

16. Копие от документ за наем на животновъдния обект, вписан в службата по вписванията към съответния районен съд (изисква се, когато ползвателят извършва животновъдна дейност и животновъдният обект е отдаден на ползвателя под наем).

17. Удостоверение за семейно положение на ползвателя на помощта ФЛ, на собственика на предприятието на ползвателя ЕТ или на едноличния собственик на капитала на ползвателя ЕООД, издадено от съответната община по постоянен адрес не по-рано от месеца, предхождащ датата на подаване на заявката за плащане.

18. Удостоверение за родствените връзки на ползвателя на помощта, издадено от съответната община по постоянен адрес не по-рано от месеца, предхождащ датата на подаване на заявката за плащане.

19. Удостоверение за родствените връзки на ползвателя ФЛ, на собственика на предприятието на ползвателя ЕТ или на едноличния собственик на капитала на ползвателя ЕООД, издадено от съответната община по постоянен адрес не по-рано от месеца, предхождащ датата на подаване на заявката за плащане (в случай, че ползвателят на помощта е женен/омъжена).

20. Разрешение за производство на посевен и посадъчен материал, издадено от Изпълнителната агенция по сортоизпитване, апробация и семеконтрол, и удостоверение за вписване в регистъра на Изпълнителната агенция по сортоизпитване, апробация и семеконтрол (в случай на създаване на разсадник).

21. Нотариално заверено изрично пълномощно и копие от болничен лист в случаите по чл. 23, ал. 2 и 3.

22. Справка по образец за средния списъчен брой на персонала, нает от ползвателя, включително и този, нает за изпълнение на проекта, за отчетен период от най-малко една година преди месеца на подаване на заявката за второ плащане, придружен от копия на трудовите договори и платежни нареждания за платени трудови възнаграждения и осигуровки (в случаите, когато проектът на ползвателя е оценен по критерия за подбор, посочен в чл. 13, ал. 1, т. 4).

23. Документи, доказващи, че лицето е станало активен фермер до 18 месеца от настъпване за първи път на което и да е от събитията по чл. 5, ал. 2, т. 1 и 2 (само за одобрени кандидати, които попадат в

списъка на лицата по чл. 38б, ал. 2 от Закона за подпомагане на земеделските производители).

24. Данъчна декларация за последния отчетен период преди подаване на заявката за плащане.

СПЕЦИФИЧНИ ДОКУМЕНТИ

Увеличаване на обработваемата земеделска площ на земеделското стопанство

1. Копие от документ за собственост на земя и/или земеделска земя и/или копие от вписан в службата по вписванията към съответния районен съд договор за наем, и/или копие от вписан в службата по вписване към съответния районен съд и регистриран в съответната общинска служба на МЗХ договор за аренда със срок на действие не по-малко от 3 години от датата на подаване на заявката за плащането, ведно с копие от скица на имота (изисква се за закупените и/или наетите или арендуваните обработваеми земеделски площи след сключване на договора за отпускане на финансовата помощ).

Създаване, презасаждане и възстановяване на трайни насаждения и ягодоплодни

1. При овощен посадъчен материал в зависимост от категорията – сертификат за сертифициран посадъчен материал, издаден от ИАСАС, а при стандартен (САС) материал – фирмен документ, издаден от производителя. При лозов посадъчен материал – сертификат за сертифициран посадъчен материал или документ за одобрение на стандартен лозов посадъчен материал, издаден от ИАСАС. При декоративен посадъчен материал – фирмен документ, издаден от производителя.

2. Растителен паспорт, издаден от БАБХ, съгласно изискванията на Наредба № 8 от 2015 г. за фитосанитарния контрол (ДВ, бр. 19 от 2015 г.).

3. Документ, удостоверяващ придобиване право на ново засаждане, право на презасаждане и право на засаждане, издаден по реда на Закона за виното и спиртните напитки (важи в случай на засаждане/презасаждане на винени лозя).

4. Удостоверение за регистрация в лозарския регистър по чл. 27, ал. 1 от Закона за виното и спиртните напитки (важи в случай на засаждане/презасаждане на винени лозя).

Подобряване на сградния фонд чрез строителство, покупка, реконструкция и/или ремонт на сгради, пряко свързани с дейността на стопанството

1. Протокол за установяване на годността за ползване на строежа (образец 16) съгласно Наредба № 3 от 2003 г. за съставяне на актове и протоколи по време на строителството (ДВ, бр. 72 от 2003 г.) – важи в зависимост от характера на инвестицията в дълготрайни материални активи.

2. Констативен акт за установяване на годността за ползване на строежа (образец 15) съгласно Наредба № 3 от 2003 г. за съставяне на актове и протоколи по време на строителството) – важи в зависимост от характера на инвестицията в дълготрайни материални активи.

3. Копие от документ за собственост на новозакупени сгради и удостоверение за данъчна оценка, валидна към датата на придобиването – важи в зависимост от характера на инвестицията в дълготрайни материални активи.

4. Обобщен приемно-предавателен протокол за предаване на строежа от изпълнителя на възложителя – важи в зависимост от характера на инвестицията в дълготрайни материални активи.

Подобряване механизацията на стопанството чрез закупуване на селскостопанска техника, машини, съоръжения и оборудване за нуждите на земеделското стопанство

1. Договор за покупка на селскостопанска техника, машини, съоръжения и оборудване.

2. Приемно-предавателен протокол.

3. Свидетелство за регистрация на земеделска и горска техника или на моторно превозно средство (в случаите, когато се изисква съгласно действащата нормативна уредба).

4. Протокол образец 17 за проведена 72-часова проба на машините при експлоатационни условия (в случаите, когато се изисква съгласно действащата нормативна уредба).

Увеличаване броя на животните в стопанството

1. Удостоверение, издадено от БАБХ, за регистрация на животновъден обект, включително за пчелини (изисква се, когато ползвателят извършва животновъдна дейност).

2. Копие от документ за наем на животновъдния обект, вписан в службата по вписванията към съответния районен съд (изисква се, когато ползвателят извършва животновъдна дейност и животновъдният обект е отдаден на ползвателя под наем).

3. Разпечатка от ИИС по реда на Наредба № 6 от 8 октомври 2013 г. за наличните в обекта животни, подписана от официалния ветеринарен лекар, контролиращ животновъдния обект, не по-рано от един месец преди датата на подаване на заявката за второ плащане (в случай, че ползвателят отглежда видове животни, които трябва да се регистрират в ИИС по реда на Наредба № 6 от 8 октомври 2013 г.)

или

Опис на животните, заверен от официален ветеринарен лекар не по-рано от един месец преди датата на

подаване на заявката за второ плащане (в случай, че ползвателят отглежда видове животни, които не трябва да се регистрират в ИИС по реда на Наредба № 6 от 8 октомври 2013 г.).

4. Копие/я от паспорти на закупените животни (в случай, че ползвателят отглежда животни, за които се изисква по националното законодателство).

Преминване към биологично производство

Копие от договор за контрол по чл. 18 от Закона за прилагане на Общата организация на пазарите на земеделски продукти на Европейския съюз с контролиращо лице.

3681